

ՎԱՆՈՆՆԵՐ ԵՒ ՀՐԱՀԱՆԳ
Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ
ՀԱՅՈՑ ԵՎԵՂԵՑԱՊԱՏՎԱՆ
ՍՏԱՑՈՒԱԹՔՆԵՐԻ ՎԱՌՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ПРАВИЛА
И
ИНСТРУКЦІЯ

ПО УПРАВЛЕНІЮ ИМУЩЕСТВАМИ
С.-ПЕТЕРБУРГСКИХЪ И МОСКОВСКИХЪ
АРМЯНСКИХЪ ЦЕРКВЕЙ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ
„Пушкинская Скоропечатня“. Лештуковъ, 4.
1901



281.6(09)

4-21

ՅՏՈՒԿԱՆ Է 1961 Ք.

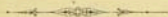
ԿԱՆՈՆՆԵՐ ԵՒ ՀՐԱՀԱՆԳ

Ա.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՏԿԱՆ

ՍՏԱՅՈՒԱԾՔՆԵՐԻ ԿՈՌԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԵԿԵ



Ա.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

ՊՈՒՅԿԻՆԵԱՆ ԱՐԱԳԱՏԻՊ՝ ՏՊԱՐԱՆ

1901

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ. 28 Сентября 1901 года.

A $\frac{\text{II}}{5666}$

Կ Ա Ն Ո Ն Ն Ե Ր

Ս.-ՊԵՏԵՐՐՈՒՐԳԻ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒՍՅԻ ՀԱՅՈՅ
ԵԿԵՂԵՅՍՊՍՏԿԱՆ ՍՏԱՅՈՒԱԾՔՆԵՐԻ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ.

Հանձնարանի նախադրարդ Մասնախոսքի որոշման
Բարձրագույն հրահանգի հաստատում է 1883 թ.
նոյեմբերի 18-ին:

1) Ս.-Պետերբուրգի և Մոսկուայի հայոց եկեղեցասպարազան ստացուածքների և նոցա վերաբերեալ դործերի կառավարութիւնն յանձնվում է, իւրաքանչիւր քաղաքում, առանձին Խորհրդարանին, որ կառավարվում է նախագահից և վեյ՝ միմեանց հաւասար իրաւունքով անդամներից, որոնց ընտրում են ձխականները իրանց մէջից եռամեայ ժամանակով:

2) Եւրու Խորհրդարաններին էլ նախագահն է մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցեաց հոգարարձուն, իշխան Սիմոն Աբամէլիք-Լազարեանց:

Ծանօթութիւն. Արկեղեցական Խորհրդարանների նախագահի, ինչպէս և հոգարարձուի կոչումն իշխան Աբամէլիք-Լազարեանցի տոհմում անցնում է ցեղից ցեղ արական սեռի մէջ, աւագութեան իրաւունքով, այն անձերին, որոնք Հայաստանեայց եկեղեցու դասնութիւնն ունին: Աթէ Աբամէլիք-Լա-

զարեանցի իշխանների ժառանգներն անչափահաս լինին՝ մայրաքաղաքների շարք եկեղեցեաց ծխականներին իրաւունք է տրվում՝ ընտրել իրանց մէջից, մինչև **Աքամէլէք**՝ աղաբեանց իշխանների ցեղի աւագ ներկայացուցչի շափահասութեան հասնելը, ժամանակաւոր նախագահներ յիշեալ **Խորհրդարաններին**, իւրաքանչիւր անգամ ոչ աւելի քան երեք տարի ժամանակով: Իսկ երբ **Աքամէլէք**՝ աղաբեանց իշխանների ցեղի ներկայացուցիչը շափահասութեան հասնի՝ ընտրուած ժամանակաւոր նախագահները թողնում են իրանց այս կոչումը, առանց սպասելու ընտրական ժամանակամիջոցի լրանալուն:

3) Բացի խորհրդարանների անդամներից, **Լոսմուց** ժամանակով ընտրվում են իւրաքանչիւր խորհրդարանի համար երկու-երկու փոխանդամ, որոնք անդամների ակզը կանցնին՝ եթէ դէպք լինի սոցա բացակայիլ կամ պայմանաժամից յառաջ դուրս գալ խորհրդարանից: Եթէ դէպք լինի նախագահին բացակայիլ կամ ՚իւսնկանալ՝ իւրաքանչիւր խորհրդարանում պատկանաւոր խորհրդարանի անդամներից մէկը, նախագահի ընտրութեամբ, կանցնի նորա ակզը:

4) Խորհրդարանների ժամանակաւոր նախագահներին, անդամներին և սոցա փոխանդամների ընտրութիւնները կատարվում են ծխականների ընդհանուր ժողովում, ներկայ եղողների ձայների բազմութեամբ, և հաստատվում են թեմակալ առաջնորդից: Այս ժողովներում ձայնի իրաւունք ունին բոլոր արու ծխականները, որոնք 25 տարեկան եղել են, ունին օրինական իրաւահասութիւն հասարակական պարտաւորութիւններ վարելու, և եկեղե-

յու ծխականն են եղել առ նուազն երկու տարի: Ժամանակաւոր նախագահների, անդամների և սոցյալֆոխանդամների պաշտօնին ընտրվում են միայն այն անձերը, որոնք իրաւունք ունին ծխականների ընդհանուր ժողովին ներկայ լինելու: Ընտրութեան ժամանակի և ակզի մասին ծխականներին յայտարարվում է երեք անգամ ծանուցումով եկեղեցում կիրակի օրերը:

5) Խորհրդարանների ընտրուած անդամները և նոցա ֆոխանդամները պաշտօնից դուրս են գալիս երեք տարուց, հերթով, տարեկան մի մի սնորհքայց կարող են նորից ընտրուիլ:

Ծանօթութիւն. Մշակի երկու տարին, մինչև կարգ հաստատուիլը, Խորհրդարանների անդամները դուրս են գալիս վիճակով:

6) Խորհրդարանների նիստերը կայացած են համարուած, երբ նոցա ներկայ են եղել առ նուազն երեք անգամ: Վճիռները որոշվում են ձայների բազմութեամբ. իսկ ձայների հաւասարութեան դէպքում նախագահի կամ ժամանակաւորապէս նորա պաշտօնը վարողի ձայնը առաւելութիւն է տալիս: Խորհրդարանների անդամներից մէկը, կամ յատկապէս նշանակուած ուրիշ մի անձ, վարում են խորհրդարանների արձանագրութիւնները:

7) Խորհրդարանների պարտաւորութեանց շըրջանը մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցատաւական ստացուածքների կառավարութեան մէջ, նոցա հաշուապահութիւնը և նոցա գործավարութեանց մանրամասն կարգաւորութիւնը որոշվում են՝ յիշեալ եկեղեցեաց հոգարարձօի համաձայնութեամբ թե-

մակալ առաջնորդի հետ՝ առանձին հրահանգով, որ կը հաստատէ թեմակալ առաջնորդն, ի նկատի ունենալով զոյութիւն ունեցող օրէնքները:

8) Եկեղեցու անակատական գործերում օգնելու համար՝ խորհրդարաններին ենթարկվում են եկեղեցեաց երեցփոխանները, որոնք գործում են պատկանաւոր խորհրդարանների կողմից հրահանգին համաձայն: Երեցփոխաններ ընտրվում են մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցիներից իւրաքանչիւրին համար ծխականների ձեռքով երեք ասորի միջոցով, այն կարգով և իրաւունքներով, որոնք նշանակուած են Սր. հաւ. ԺԱ. հատ. Ա. մասի 1026, 1028 և 1032-րդ յօդուածներում:

9) Յիշեալ եկեղեցեաց գործերին առիթով հարկաւոր դէպքերում՝ հոգարարձուն, իրրե եկեղեցական խորհրդարանների նախագահ, ըստ առաջնոյն հոգորդակցութեան է մանում կառավարչական տեղերին և անձերին հետ: Կառավարչական տեղերն և պաշտօնաւոր անձերն այս հոգորդակցութեանց մէջ ջոյց են ապլիս օրինական աջակցութիւն:

Բարձրագոյն հրամանով 1885 թ. մայիսի 31-ին հաստատուած՝ նախարարաց Մասնախումբի Կրօն-թեամբ որոշվում է, մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցապատկան ստացուածքների կառավարութեան Կանոնների 5-րդ և 8-րդ յօդուածները փոխել հետեւեալ կերպով.

Յօդ. 5) Խորհրդարանների ընտրուած անդամները և նոցա փոխանդամները պաշտօնից զուրս

են գալիս Լուսնակի լրանալուց յետոյ, առաջինները Ներթոյ, ասրին երկու մարդ, իսկ վերջինները՝ նոցա իւրաքանչիւրի ընտրութեան Լուսնակը լրանալուց յետոյ. թէ՛ նոքա և թէ՛ սոքա կարող են նորից ընտրուիլ:

Յօդ. 8) Եկեղեցու անատեսական գործերում՝ օգնելու համար խորհրդարաններին ենթարկւում են եկեղեցեաց երեցփոխանները, որոնք գործում են պատկանաւոր խորհրդարանի կազմած հրահանգին համաձայն: Երեցփոխանները ընտրւում են ծխականներից երեք աստուան համար այն կարգով և իրաւունքներով, որոնք նշանակուած են Սր. ճառ. ԺԱ. հատ. Ա. մասի 1026 և 1032-րդ յօդուածներում:

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՅՄՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՀԱՅՈՅ ԵԿԵՂԵՅԱՊԱՏԿԱՆ
ՍՏԱՅՈՒԱԾՔՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆՈՎ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԻՐ
ԿԱՆՈՆՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱՅ.

Հաղորդագրուած Նախարարութեան 29-ին հայեւի
1885 թ., 1460.

1) Որովհետեւ Բարձրագոյն հրամանով 1883 թ. նոյեմբերի 18-ին հաստատուած կանոնների 4-րդ յօդուածին համաձայն, ծխականների ընդհանուր ժողովներում ձայնի իրաւունք ունին այն անձերը, որոնք ծխական են հաշուում առ նուազն երկու տարի՝ ուստի այն հայրերը, որոնք մայրաքաղաքում հաստատ բնակութիւն չունին՝ չեն կարող ծխականներ համարուիլ և թէ նոքա երկու տարուան ընթացքում չեն նշանակուած ծխականների ցուցակում և խոստովանողների ցանկում:

2) Բարձրագոյն զպրոցներում ուսանողները չեն կարող համարուիլ հասարակական պարտաւորութիւններ կատարելու օրինական իրաւահաստութիւն ունեցողներ, հիմնուելով Բարձրագոյն հրամանով

1884 թ. օգոստոսի 23-ին հաստատուած Ռուսաց Կայսերական համալսարանների կանոնադրութեան 120-րդ և 123-րդ յօդուածներին վերայ, որոց մէջ հակադրվում են ուսանողներին այն կողմնակի անձերը, որոնք հասարակական որոշ գիրք ունին:

3) Զայնի իրաւունք չունեցող անձերը չեն կարող ընտրութեանց ներկայ գանուիլ, որովհետեւ Բարձրագոյն հրամանով 1883 թ. նոյեմբերի 18-ին հաստատուած կանոնները չեն սահմանադրում, որ ընտրութիւնները գոնեայ լինին. այս լուծիւնից հետեւում է, որ կողմնակի հանդիսականների ներկայութիւնը, որ մի քանի հասարակական ընտրութեանց մէջ թոյլատրվում է օրէնքի աւանձին որոշումով՝ ներկայ գէպքում աւելորդ է համարվում:

4) Որովհետեւ ընտրութեանց ներկայ լինելու շահին օրէնքի արամադրած պայմաններն իրագործելը կարելի է միայն այն գէպքում, երբ եկեղեցական խորհրդարանը հսկէ ընտրողական ժողովի օրինադրեալ կարգի պահպանութեան վրայ՝ սորանից հետեւում է, որ այս խորհրդարանն իրաւունք ունի, կտակածելի գէպքերում, անձանօթ անձերից պահանջելու վաւերաթղթեր՝ համոզուելու համար թէ նոքա իրաւունք ունին ընտրութեանց մասնակցելու:

5) Այս խնդրի լուծումը, թէ խորհրդարանի անգամների ընտրութիւնը քուէարկութեամբ պէտք է անել թէ ամսականերով կախուած է խորհրդարանի հայեցողութիւնից. նա կարող է, պայմաններին համակերպուելով, ընտրել վերոյիշեալ երկու եղանակներից մէկը կամ միւսը, որն աւելի յարմար համարուի:

Հայաստանի Եկեղեցական Կառնուկարարութեան 10-ին հայկունի
1886 թ., 1906.

Որովհետև օրէնքին համաձայն համընկերական
հաստատութեանց նիստերը կայացած են համար-
վում, երբ նոցա մասնակցում են ոչ նուազ քան
երեք անգամ նախադարձը մէջը հաշուելով՝ ուստի
այս թիւը բաւական է եկեղեցական խորհրդարան-
ներին համար:

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ

Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒՍԵՐ

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ

ԽՈՐՀՐԳԱՐԱՆԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՄԱՄԲ

ԽՈՐՀՐԳԱՐԱՆՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆՅ
ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՏԿԱՆ ՍՏԱՅՈՍԾՐՔՆԵՐԻ ԿԱՌԱՄԱ-
ՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՁ, ՆՈՅԱ ՀԱՇՈՒՍՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԵՒ
ՆՈՅԱ ԳՈՐԾՍՎԱՐՈՒԹԵԱՆՅ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ
ԿԱՐԳԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ.

Կաշմարտ ի՛նչ հայրաստաններէ յեղևու կէտընայ
որայնաշահէրէ կառավարութեան Բարչրազայն հրահանով
1883 թ., նոյեմբերէ 18-ն հասարակարտաշ կանաններէ 7-րդ
յօդոսաշէ ինկական հինան վերայ.

ԽՈՐՀՐԳԱՐԱՆՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

§ 1

Խորհրդարանների պարտաւորութիւններն են՝
ա) հսկել Եկեղեցապատկան գրամաղուխներին
և ստացուածքներին վերայ:

բ) Պահել ճիշտ և մանրամասն ցուցակ Եկեղե-
ցապատկան բոլոր շարժուն և անշարժ ստացուածք-
ներին, նշանակելով նոցա արժէքը:

Եկեղեցական անօթները, որոնք գործածվում են կրօնական արարչութեան ժամանակ, պահվում են և գանձվում են մի եկեղեցականի նստութեան ասի, որին նշանակում է թեմակալ Առաջնորդը մայրաքաղաքների եկեղեցեաց հարարածուի նամակայնութեամբ: Երբ նորի է լինում գնել նոր զգեստներ կամ զանազան եկեղեցական և ուրիշ իրեզններ՝ Խորհրդարաններն այս մասին պարտաւարտաւած կարգադրութիւն են սնում, նախապէս խորհրդակցելով եկեղեցեաց յաջորդի կամ նոյեւոր կառավարութեան հետ և սոցա ցուցնան նամակաւ եկեղեցական մաշուած անօթները կամ ուրիշ շարժան ըստացուածքները օձնայնելու, եկեղեցու սեփականութիւնից նանելու կամ ծախելու գէպերում: Խորհրդարանները պէտք է սնուչա գործեն պատկանաւոր իշխանութեան թոյլտաւութեամբ, Օր. հաւ. ԺԱ. հատ. Ա. մասի 1012-րդ, 104. համակայն. ըստ նրաւ. 1857 թ.:

դ) Գանել միջոցներ՝ գրամագրութներն ըստ կարելոյն կանսնաւոր և յաջոյ աճելոյնելու համար:

զ) Բնակարանների, խանութների և ուրիշ տեղերի վարձագինը որոշել, ժամանակի և ուրիշ նամականքների պայմաններին համեմատ:

է) Նշանակել և արձակել ստացուածքների կառավարութեան համար կարեւոր պաշտօնականներ, որոշելով նոցա համարաատաստան սոճիկներ, համակերպուելով թեմակալ Առաջնորդի հաստատած նախահաշուին, և սալով նոցա պաշտօնավարութեան հրահանգներ:

դ) Նսկել զործադարութեան և ամերակադութեան վերայ, պաշտանեաներին յանձնուած դումարներէ, ամերներէ և զիւանադարութեանց պաշտանութեան, նոյնպէս և նոցա արուած նրահանդերի ճիշտ զործադարութեան վերայ:

է) Օժանդակել նոյնպէս ինքն ուսանողներին, զանազան նոյն բարեդործական և կրթական նաստատութեանց, և խնամել յիշեալ եկեղեցեաց ծխական աղքատ նոյնքին:

ը) Կազմել իւրաքանչիւր տարուան նամեր մանրամասն նախ և ներկայացնել այն թեմանկալ Առաջնորդի նաստատութեան:

Մանօժանդակել, ճարեկան հաշիւը, խորհրդի Կախազահ և բոլոր անդամներէ ստորադարութեամբ, Աւերսնիչ Ասանաւոզովի նկատողութեանց մատենի հետ միասին, պէտք և ներկայացուի թեմանկալ Առաջնորդին հաշուետարուան յաջորդող տարուայ ապրիլի 1-ից ոչ ոչ: Այդ հաշիւը, թեմանկալ Առաջնորդի հաստատելուց յետոյ, պէտք և ազգովուի և բաժանուի ծխականներէց ջանկարողներին ի գիտութիւն:

թ) Կազմել իւրաքանչիւր եկող տարուան նամեր մանրամասն նախահաշիւ ստացուածքներէ կառավարութեան ելեմուտքին, և ներկայացնել այն թեմանկալ Առաջնորդի հաստատութեան: Եղած բոլոր հոգեորականներէ առձին յառաջիկայում ևս արբում է նոյն քանակութեամբ, ինչպէս որոշուած էր 1883 թ. նոյեմբերի 18-ին Բարձրագոյն Հրամանով հաստատուած Կանոններէ հրատարակութիւնից յառաջ: Իսկ հոգեորականներէ առձին տեղացնել կամ պակասեցնել, կամ ձրի բնակարան և վառելիք նոցա սալը զապարեցնել կարելի է միայն եկե-

զեղեաց հոգարարձուի նախապէս համաձայնութիւնից յեւոյ թեմակալ Առաջնորդի հետ և նորս թոյլաւութեամբ:

Մանձնութիւն. Արախաճաշիւր, որին ստորագրած են Խորհրդարանի Արախաճաճ և բոլոր անդամները, պէտք է ներկայացուի թեմակալ Առաջնորդին նախաճաշուի տարուան հետեոյ տարուայ զեկտեմբերի 1-ից ոչ ուշ:

§ 2

Խորհրդարանի անդամները, փոխանդամները և եկեղեցեաց երեցփոխանները իրանց պարտաւորութիւնները կատարում են ձրիարար, երեցփոխանները չունին նաև իրաւունք եկեղեցապատկան շինութեանց մէջ ձրի բնակարաններով օգտուելու:

§ 3

Փոխանդամները Խորհրդարանների մէջ պաշտօնավարութեան ևն մտնում ծխականների ժողովում նոցա ստացած քուէների առաւելութեան կարգով, Խորհրդարանի հրախրանօք: Խորհրդարանն առաջարկում է փոխանդամին անդամի պաշտօնավարութիւնն ստանձնել՝ երբ Խորհրդարանի անդամը ժամանակաւորապէս հեռանայ, կամ հիւանդանոց, կամ անդամութիւնից հեռանայ իւր պայմանաժամը գեւ չլրացած:

§ 4

Խորհրդարանի անդամի պարտաւորութիւնները չեն կարող միաւորուիլ (մէկ անձի մէջ) երեցփոխանների, ասն կառավարիչների և եկեղեցապատկան ստացուարքների կառավարութեան ուրիշ պաշտօ-

նեաների պարտաւորութեանց հետ, որոց գործաւորութիւններն ենթարկուած են Խորհրդարանների անփձական հսկողութեան: Նոյնպէս և Խորհրդարանի անդամները չեն կարող ստանձնել որեւէ կապալ կամ մատակարարութիւն, որ յարաբերութիւն ունի եկեղեցապատկան ստացուածքների կառավարութեան հետ:

§ 5

Խորհրդարանի անդամները և նոցա փոխարինող փոխանդամները իրանց պարտաւորութիւնները վարում են այս հրահանգին համաձայն: Եթէ պարտազանցութեան զեպքում, եկեղեցին կրէ նիւթական փնաս, այն ժամանակ այդ փնասին պատասխանատու են Խորհրդարանի անդամները՝ նախագահի հետ միասին հաւասար կերպով: Նիւթական պատասխանատուութիւնից հրաժարուող յանցաւոր անդամը մշտապէս զրկուում է մի որեւէ պաշտօնի համար նորից ընտրուելու իրաւունքից: Իսկ եթէ պաշտօնեաները՝ համաձայն Խորհրդարանից նոցա արուած հրահանգներին, կատարեն որէնքի հակառակ գործ, իրանց իշխանութեան շրջանից վեր զեղծում, Խորհրդարաններից նոցա արուած, § 1-ում և զրի տակ յիշուած հրահանգին խախտում — նոքա կենթարկուին ինչպէս անձնական նոյնպէս և ստացուածքային պատասխանատուութեան, որէնքին համաձայն:

§ 6

Անփձական գործաւորութեան և հաշուապահութեան համար Խորհրդարանները կողմնակի ան-

ձերից ընտրում են մի մի քարատուղար, որոնք իրանց բոլոր զործառնութեանց մէջ կախում ունին անմիջապէս Խորհրդարաններից: Քարատուղարի պարտաւորութիւնն է նաև կազմել Խորհրդարանի նիստերի օրացրութիւնները, եթէ սրանք Խորհրդարանի անդամներից ոչ ոք չխմբադրէ:

§ 7

Եկեղեցապատկան զբամազլուխներով և մշանջե-նաւոր աւանդներով գնուած արժէթղթերը պահպանւում են Պետական Գրամատանում:

§ 8

Եկեղեցական զբամարկիները մտնող բոլոր գումարներն յանձնւում են ընթացիկ հաշուով Խորհրդարանների ընտրած զբամատունները, որոնք ապահով վարկ ունին: Ընթացիկ հաշուում եղած գումարները պէտք չէ էջն հաշուող բաշխուող աւելի լինին. սորանից դուրս միւս գումարները պէտք է զործածուին գնելու պետական կամ ուրիշ արժէթուղթեր, միայն թէ սոքա ևս պետութիւնից ապահովուած լինին:

§ 9

Եկեղեցապատկան փողերը չեն կարող փոխ արբուիլ ում էլ որ լինի, թէպէտև փոխատութեան պայմաններն եկեղեցու շահերին օգտակար էլ լինին:

§ 10

Տարեկան ծախսերի ընդհանուր գումարը՝ նախահաշուում նշանակուած և հաստատուած գումածից պէտք չէ աւելի լինի: Իսկ եթէ անհրա-

ժեշտ լինի նախահաշուից դուրս ծախս անելու ա-
ւելի քան ՚ն հաշար ըր-բիլ՝ այսպիսի ծախսին հա-
մար նախապէս պէտք է խնդրել թեմակալ Առաջ-
նորդի թոյլտուութիւնը, բացատրելով նորան այդ
ծախսի կարևորութիւնը: Իսկ նախահաշուից դուրս
մի հաշար բուրուց պակաս ծախսի համար թոյլ-
տուութիւն խնդրել հարկաւոր չէ:

§ 11

Խորհրդարանները, եթէ հնարաւոր զանեն, կա-
րող են եկեղեցապատկան ստացուածքների կառա-
վարութեան պաշտօնեաներին փոխ ապ, ի հաշիւ
նոցա ստանալու ուժիկներին, նոցա երեք ամսա-
կան ուժիկի զուամբից ոչ աւելի: Այս փոխառու-
թիւնները պէտք է վճարուին առ առաւելն մի
սարուան ընթացքում, իւրաքանչիւր ամիս փոխ-
առուի ուժիկից բարձում անելով:

§ 12

Ամեն մի մասակարարութեան և ամեն մի կա-
պալի համար, որոց զուամարը ՚ն հաշար ըր-բիլ-ց ա-
ւելի է՝ Խորհրդարանները կապալաւուների պայ-
մանները և գները քննելուց յետոյ, նոցանից վստա-
հելի եղողներին ճեա կնքում են օրինական պայմա-
նագիրներ, որոց մէջ պայմանաւորվում են այն բո-
լոր զիպուածները, որոնք կարող են ըստ ամենայնի
ապահովել եկեղեցական շահերը: Բացի այս՝ կա-
պալներն ու մասակարարութիւնները պէտք է ա-
պահովուին կապալաւուների կողմից համապատաս-
խան զրաւականներով, կապալադնի առ ըստն ՚ն
էրրրր մասով, որ պիտի կայանայ կամ արժե-

A 5666



թուղթներից, համաձայն գանձային նախարարութեան սահազնին, կամ առձեռն գրամից: Այսպիսի պայմանադիրներ կարող են կապուիլ և հազար բարբուջ նուազ զուամորի կապալներին համար ևս:

§ 13

Եկեղեցասպասկան բնակարանները վարձով աալու, նոյնպէս և կապալների պայմանադիրները կրնք վում են առ առաւելն երեք տարուան ժամանակամիջոցով: Բայց այն դիպումներում, երբ եկեղեցու օգուան սկներե է՝ Խորհրդարանները կարող են կնքել պայմանադիրներ և աւելի բնգարձակ ժամանակամիջոցով, Բայց ոչ աւելի քան տասն տարով: Պայմանադիրներում պէտք է յիշուի աների նորոգութեան կարելութիւնը, որպէս զի եկեղեցասպասկան ստացուածքների կառավարութիւնն այսպիսի դէպքերում վարձկալների կողմից արգելքի չհանդիպի:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆՆԵՐԻ ՆԻՍՏԵՐԸ

§ 14

Խորհրդարանի նախագահը, կամ նորա ցուցմամբ, նորա պաշտանը վարող անձը, գործերի քանակութեան և յատկութեան համակերպելով, նշանակում է Խորհրդարանի նիստերի օրն ու ժամը, որը յայտնում է անդամներին և, հարկաւոր ժամանակ, փոխանդամներին ծանուցադիրներով:

Խորհրդարանի նիստերը սովորաբար աւղի պիտի ունենան ամիսն երկու անգամ, այսինքն իւրա-

քանչիւր ամսի 12-ին և 25-ին, երեկոյեան 8 ժամին: Եթէ նիստի օրը փոփոխել հարկ լինի՝ այս մասին ծանուցազիրներ են յուղարկվում մէկ օր յառաջ:

§ 15

Խորհրդարանների անդամներից և փոխանդամներից ոչ ոք իրաւունք չունի խոյս տալ նիստերին ներկայ լինելուց, ժամանակ չունենալու, ձերութեան կամ շարունակ հիւանդութեան պատճառանքով: Նա որ իրան անկարող է զգում իւր պարտաւորութիւնները կատարելու՝ պէտք է խընդրէ որ բոլորովին հրաժարուի եկեղեցական Խորհրդարանի անդամութիւնից: Նմանապէս Խորհրդարանի անդամներից ոչ ոք իրաւունք չունի հաշիւներին ստորագրելուց հրաժարուել: Ստորագրուելուց հրաժարուել՝ նշանակում է հեռանալ անդամութեան պարտականութիւնից: Այսպիսի գէպքերում այսպիսի անդամի իրանցից հեռանալու մասին Խորհրդարանը իսկոյն և եթ յայտնում է թեմակալ Առաջնորդին:

§ 16

Եթէ Խորհրդարանի անդամը հիւանդ լինի կամ ժամանակաւորապէս հեռանալու լինի քաղաքից՝ պէտք է այս մասին աեղեկութիւն ապ Խորհրդարանի նախագահին:

§ 17

Նշանակուած օրը Խորհրդարանի նիստը բաց է անում նախագահը: Իսկ եթէ ներկայ եղող անդամների թիւը օրինական թուից պակաս լինի,

(տես Բարձրագոյն Նրամանօյ 1883 թ. Նաստատուած Կանոնների 6-րդ յօդուածը) նիստն այս գէպքում Նամարվում է չկայացած: Այս մասին կազմվում է օրագիր, որը ստորագրում են Նախագահն և ներկայ եղող անդամները. իսկ յաջորդ նիստին նոյն օրագիրն ստորագրում են և այն անդամները, որոնք բացակայ են եղել չկայացած նիստից:

§ 18

Նիստը բացուելուց յետոյ նախ և յառաջ կարգացվում է նախօրդ նիստի օրագրութիւնն և Նաստավում է Խորհրդարանի անդամների ստորագրութեամբ, եթէ այս օրագիրը կազմուած և ստորագրուած չլինի նախօրդ նիստում: Յետոյ սկսվում է ընթացիկ գործերի քննութիւնը:

§ 19

Նիստերում գործերի զեկուցումն անում է Խորհրդարանի քարտուղարն առանձին ձեւով թիւերի վերայ, որոնք կոչվում են «զեկուցման յուշակ»:

§ 20

Խորհրդարանների ամեն մի նիստի Նամար, և Նարխուտր գէպքերում նիստերում քննուած ամեն մի գործի Նամար կազմվում են օրագրութիւններ, որոնք ստորագրում են Նախագահը կամ նախագահողը և անդամներն, և վաւերագրում է քարտուղարը:

§ 21

Խորհրդարանի անդամներն իրանց առաջարկութիւնները կամ յայտարարութիւնները զբաւոր մասուցանում են Նախագահին կամ նախագահո-

դին, կամ թէ անում են բերանացի՝ նիստի ժամանակ, վերջին գէպքում նոքա օրագիր են անցվում: Այս յայտարարութիւնները կամ իսկոյն տնջում են քննութեան կամ յետաձգվում են յաջորդ նիստին քննուելու, միայն թէ նոյն առաջարկութիւնն անողի ներկայութեամբ:

§ 22

Նիստին ներկայ եղող անդամը ոչ մի պատճառով չէ կարող չրաժարուիլ իւր ձայնը տալուց նիստում քննուող գործերի մասին:

§ 23

Խորհրդարանների նիստերում չեն կարող քննութեան առնուիլ սյնպիսի խնդիրներ, որոնք սեփական եկեղեցապատկան ստացուածքների կառավարութեան և նոյա վերաբերեալ գործերին չեա յարաբերութիւն չունին, Նամսայն Բարձրագոյն Նրամնով 1883 թ. հաստատուած կանոններին:

ԹԽԱԿԱՆՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

§ 24

Ծխականների ընդհանուր ժողովն հրաւիրում են եկեղեցական Խորհրդարաններն ամեն տարի մէկ անգամ, ոչ ուշ քան ապրիլ ամսում կամ մայիսի սկզբներում, ընտրելու համար անդամներ, փոխանդամներ նոյնպէս և եկեղեցու երեցփոխաններ:

Մանսնոմին. Մայրաքաղաքների եկեղեցեաց Լոգաբարձուի և մայրաքաղաքների եկեղեցական Խորհրդարանների Ախտագահի մահուան գէպքում

Տրաւիբուլում է ծխականների արտակարգ ժողով, համաձայն Բարձրագոյն հրամանով հաստատուած կանոնների 2-րդ յօդուածի ծանօթութեան:

§ 25

§ 24-ում նշանակուած պաշտօնեաների ընտրութիւնը կատարվում է այն պայմանամբ լրանալուց յետոյ, որ նշանակուած է Բարձրագոյն հրամանով հաստատուած կանոններին մէջ:

§ 26

Ընդհանուր ժողովին հրաւիրուում են ծխականները՝ եկեղեցում երեք անգամ ծանուցումով կիրակի օրերն, արարողութեան վերջանալուց յետոյ, որի մէջ յայտնվում է ընտրութեան օրն ու տեղը, երրորդ ծանուցումը պիտի լինի ընդհանուր ժողովի օրից մի շաբաթ յառաջ:

§ 27

Ընդհանուր ժողովի ժամանակի և տեղի մասին եկեղեցեաց հոգաբարձուն յայտնում է պ. Քաղաքապետին, պ. Առաջ-ոստիկանապետին և քաղաքաբաժնի ոստիկանին:

§ 28

Ընդհանուր ժողովից յառաջ եկեղեցական Խորհրդարանները պատրաստում են հայերէն և ռուսերէն լեզուներով սյրբենական կարգով ձայնի իրաւունք ունեցող այն ծխականների ցանկը, որոնք հասցէի գրքում գրել են իրանց անունը, հայրանունն և տղանունը և ուրիշ տեղեկութիւններ, համաձայն գրքի վերագիրներին:

Խորհրդարանները այն ցուցակները հաստատում են և տպագրել տալով յուղարկում են ծխական-

ների հասցէներով: Յիշեալ ցանկերին հետ յուզարկ-
վում են ծխականներին և տպուած ծանուցադիր-
ներ ընդհանուր ժողովի ժամանակի և տեղի մա-
սին: Այս ծանուցադիրներն համարվում են և ընդ-
հանուր ժողովի մուտքի տոմսակ:

Ծանօթութիւն. հարուած ծանուցադիր շտապողները
ընդհանուր ժողովը կարող են մանեղ միայն այն
դէպքում, եթէ նոցա իրաւահասութիւնը նշանակ-
ուած է հասցէի գրքում և հաստատուած է Խոր-
հրդարանից:

§ 29

Ընդհանուր ժողովին ներկայ եղողներին թիւը
որոշվում է ներկայացուած մուտքի տոմսակների
թուով:

§ 30

Ընդհանուր ժողովը մանեղիս ամեն մի ծխական
ստանում է մի մի ձեւաթուղթ, նշանակելու համար
նորա վերայ իւր առաջարկելու ընարեկներին ա-
նուններն ու ազգանունները:

§ 31

Եկեղեցական խորհրդարանները ծխականների
ընդհանուր ժողովներին մասնակցելու իրաւահա-
սութիւնը որոշելիս՝ առաջնորդվում են Բարձրա-
դոյն հրամանով շաստատուած 1883 թ. Կանոնե-
րի 4-րդ յօդուածով և ներքին Գործոց նախարա-
րութեան այն Կանոնների մասին աուած բացա-
րութեամբ:

§ 32

Ընդհանուր ժողովի օրինաւոր կարգապահու-
թեան վերայ հսկում է Խորհրդարանը (շամաձայն

1885 թ. մարտի 29-ի № 1460 կ. 4. նախարարութեան բացառութեան): Այս պատճառով Խորհրդարանի նախագահի և նրա ոչ պակաս քան երկու անդամների ներկայութիւնը ընդհանուր ժողովի բոլոր անդրութեան ժամանակ անհրաժեշտ պայման է, որ ընդհանուր ժողովը կայացած և կանոնաւոր նամարուի:

§ 33

Նշանակուած օրին ու ժամին ժողովը բաց է անում մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցեաց հոգաբարձուն, որ և նախադաճում է ընդհանուր ժողովում: Եթէ մայրաքաղաքների եկեղեցեաց հոգաբարձուն և խորհրդարանների նախագահը որեիցէ պատճառով չէ կարող նախագահել ընդհանուր ժողովին՝ ծխականներին է թողնում ընտրել իւր փոխանակ այն ժողովին նախագահող:

§ 34

Քարտուղարի պաշտօնն ընդհանուր ժողովում վարում է Խորհրդարանի քարտուղարը:

§ 35

Ընդհանուր ժողովի բացուելուց յետոյ մայրաքաղաքների եկեղեցեաց հոգաբարձուն կամ ընտրուած նախագահողը, յայտնելով Խորհրդարանից զուրս եկող անդամների և փոխանդամների, նոյնպէս և երեյփոխանների անունները, բացաարում է, որ զուրս եկածները կարող են նորից ընտրուիլ յետոյ հրաւիրում է ժողովականներին ստուգելու ներկայ եղող ծխականների թիւը (§ 29), և յետոյ ընտրութիւնն սկսելու, § 37-րդում նշանակուած կարգով:

§ 36

Ներկայ եղողների թիւը որոշելուց յետոյ հօգա-
րարձուն կամ նախադանդն հրամայում է այլ ևս
ժողովը ներս չձողնել ուշացածներին:

§ 37

Ծխականներին բաժանուած և նոյսնից ներ-
կայացուած ձեւթղթերի քանակութիւնն ստու-
գուելով կազմվում է ցուցակ այն անձերիս, որոնք
պիտի ենթարկուին ընտրողական քուէարկութեան:
Քուէաուփները զննվում են և շարվում են կարգով
և նոյա վերայ զրվում են ընտրողների անուններն
և ազգանունները, սոյա ստացած ձայների առա-
ւելութեան կարգով: Յետոյ նախադանդը կոչում է
ընտրողներին, որոնք իւրաքանչիւր քուէաուփի
մօա ստանում են մի մի քուէ (դնդակ) և ձգում
են քուէաուփի այս կամ այն բաժանմունքը («պեր»
կամ «պէմ»): Իւրաքանչիւր քուէաուփի մօա պէտք
է լինի այնքան քուէ, որքան որ ծխականներ ներ-
կայ են ժողովին, և այն քուէն, որ ստանում է
ծխականը մի քուէաաուփի մօա՝ պէտք է անշուշտ
ձգէ նոյն քուէաուփը. բայց ամենևին թոյլ չէ
տրվում, որ մի քանի քուէաուփների մօա ստաց-
ուած քուէները մի քուէաուփի ձգուին: Քուէար-
կութեան վերջանալուց յետոյ ներկայ եղող ծխա-
կաններից հրաւիրում են երէք մտրո՝ ստուգելու
և նշանակելու ստացուած ղեականքը. իսկ քուէ-
ները համրում է ընդհանուր ժողովի նախադանդը,
ժողովականների առջև:

Իւրաքանչիւր քուէաուփի մէջ եղած ընտրո-
ղական և ոչ-ընտրողական քուէների թիւն աւելի

պիտի չլինի ներկայ եղող ընտրողների թուից. նա-
կառակ գէպքում այն ընտրուածն են թարկւում է
վերաբուէարկութեան:

Մանսնումին. Եթէ ապագայում գտնուի քուէար-
կութեան աւելի յարմար եղանակ՝ ընդհանուր ժո-
ղովք կարող է նորանով անել ընտրութիւնները:

§ 38

Ընտրուած է համարուում այն անձը, որ ստա-
նում է ձայների բազմութիւն, որ հաշուում է ընտ-
րողական քուէների նամեմատութեամբ ժողովին
ներկայ եղող ծխականների ընդհանուր թուին հետ:

§ 39

Եթէ ընտրուի ընդհանուր ժողովից բացակայ
եղող մի ծխական և եթէ նա հրաժարուի՝ նորա
տեղը ընտրւում է ժողովին ներկայ եղող փոխանդամը:

§ 40

Ընդհանուր ժողովում ներկայ չեղող, բայց ընդ-
հանուր ժողովում ընտրուած անձը՝ պարտաւոր է
եօթն ատուր միջոցում յայտնել եկեղեցական Խոր-
հրդարանի նախագահին իւր համաձայնութիւնը,
կամ անհամաձայնութիւնն իւր ընտրութեան մա-
սին: Եթէ նա ոչինչ չյայտնէ՝ սա կհամարուի նո-
րա կողմից մերժում:

§ 41

Ընդհանուր ժողովի որոշումները, ընտրութեան
կարգի և կառարման մասին, օրացիք են անցնում,
որը ստորագրում են ընդհանուր ժողովի նախագա-
հը, Խորհրդարանի անդամները և ընդհանուր ժո-
ղովին ներկայ եղող ծխականներից յանկացողները:

§ 42

Քանի որ ընդհանուր ժողովները զուամրվում են միմիայն պաշտօնատար անձանց ընտրութեան համար, այդ պատճառով ընդհանուր ժողովին նախագահողը պարտաւոր է թոյլ չտալ քննութեան առնելու այնպիսի հարցեր, որոնք ընտրութիւններին չեն վերաբերում: Եթէ այս կարգը չի պահպանում ժողովը համարվում է անկանոն, չկայացած և այդ ժողովում կայացած ընտրութիւնները անկանոն (տես Նախար. բացատր. 1888 թ. մայիսի 23-ի, № 2681):

§ 43

Նախագահը, ընդհանուր ժողովի անդամների դորձած անկանոնութեան և իւր՝ կարգը վերահանգնելու համար արած անյաջող աշխատանքի գէպքում, պարտաւոր է ժողովը փակել՝ մինչև անգամ դեռ ևս ընտրութիւնները չկայացած:

§ 44

Ժողովը չկայացած գէպքում Խորհրդարանը, § 26 հրահանգում նախատեսնուած կարգի համաձայն, նշանակում է մի ուրիշ ժողով: Եթէ ընտրութիւնները երկրորդ անգամն էլ չեն կայանում, այն ժամանակ Խորհրդարանը հոգաբարձուի միջոցաւ այդ յանձնում է թեմակալ առաջնորդի բարեհայեցողութեան՝ սպասելով նրա կարգապրութեանը:

§ 45

Ընդհանուր ժողովում տեղի ունեցած անկանոնութեանց մասին զիտողութիւններ կարող են հաղորդուել եկեղեցական Խորհրդարաններին ընտրութիւնից յետոյ ութ օրուան ընթացքում:

Վորճրդարանը քննութեան աննելով այս գիտութիւնները՝ ներկայացնում է նրանց թեմակալ Առաջնորդին իւր որոշումով հանդերձ նոցա մասին:

§ 46

Եկեղեցիների հոգարարձուն Վորճրդարանից ստանալով ընդհանուր ժողովի արձանագրութիւնը, ընտրուածներին ներկայացնում է թեմակալ Առաջնորդին ի հաստատութիւն՝ ընդ սմին ներկայացնելով այդ ժողովում կանոնաւոր կերպով կատարուած ընտրութիւնների մասին Վորճրդարանի արած եզրակացութիւնն ևս. ընտրուածները պաշտօնի մէջ են մանում իրանց հաստատուելուց յետոյ, որի մասին հաղորդում է հոգարարձուն:

§ 47

Եթէ ծխականները եկեղեցապատկան ստացուածքների օգտին համար պէտք են համարում որեէ առաջարկութիւն կամ յայտարարութիւն անել՝ այս անում են ընդհանուր ժողովից զուրս եկեղեցական Վորճրդարաններին զրաւոր կերպով: Եթէ այս զրաւոր առաջարկութիւններն ստորադրուած են առ նուազն 30 իրաւահաս ծխականներից՝ Վորճրդարաններն իրանց որոշումը նոցա մասին հաղորդում են ստորադրողների հաւատարմատարին միջոցով, և Վորճրդարանի այս որոշման պատճէնն յուղարկում են թեմակալ Առաջնորդին ի գիտութիւն և ի պարտուպատշաճ անօրէնութիւն:

ՀԱՇՈՒՍՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

§ 48

Եկեղեցական Խորհրդարանները սոմարներն և հաշիւները պահում են այնպէս, որ սաւեն ժամանակ նոքա պարունակեն լիակատար ու ճիշտ տեղեկութիւններ պատրաստ գրամագլուխների, եկեղեցապատական ստացուածքների կառավարութեան ելեմուտքի, այնպէս և եկեղեցապատական շորժուն և անշարժ ստացուածքների վիճակի մասին:

§ 49

Ամեն տիս, ոչ ուշ քան ամսի 12-ին, Խորհրդարանները քննում են ելեմուտքի հաշուեկշիռը, ստուգում են գրամարկի առձեռն դումարը, և այն հաշուեկշիռը վաւերացնում են իրանց ստորագրութեամբ:

§ 50

Իւրաքանչիւր ամսուան համար, ոչ ուշ քան ամսի 4-ին, եկեղեցու երեցիօխանը, աների կառավարին ու գերեզմանատան եկեղեցու և նորա մօտ դանուած տան վերակացուն ներկայացնում են բոլոր մանրամասն տեղեկութիւնները՝ այն ամսում ստացուած մուտքի և նոցա արած կամ Խորհրդարանից թողյատրուած ծախսերի մասին, որոնք պէտք է ունենան հաւատարմացնող թղթեր: Քարտուղարը բոլոր այս տեղեկութիւններն ստուգում է, դասաւորում է և մոյցնում է պատկանաւոր սոմարները, և հաշուային ամսու հաշուեկշիռին հետ ներկայացնում է Խորհրդարանի քննութեան և հաստատութեան:

§ 51

Հաշուային ամսում քաղաքի և գերեզմանատան
եկեղեցիներից և աներից երեցփոխանի և գերեզ-
մանատան եկեղեցու վերակայուի ձևաքով ստաց-
ուած բոլոր հասոյթներն յանձնվում են եկեղեցա-
պատկան աների կառավարիչներին, սոցանից ստա-
ցադիր աւնուելով. իսկ սոքա իրանց յանձնուած
գումարներն իսկոյն գնում են ընթացիկ հաշուով
Խորհրդարանի ցոյց աուած զբամասուները, բնակա-
րաններից նոյն ամսում հետզհետէ ստացուած գու-
մարներին հետ:

Կէսն այն հասոյթներից, որ ստանում են եկեղե-
ցիները կրօնական արարողութեանց—մկրտութեան,
պսակի, թագման, հոգեհանգստի համար, Խորհրդ-
արանները, բոլոր հայոց եկեղեցեաց մէջ զոյու-
թիւն ունեցող կարգին համաձայն, խւրաքանչիւր
ամսի վերջին պարտաւոր են յուղարկել իրանց վի-
ճակի կոնսիստորիան, տեղական հոգևոր կառավա-
րութեան միջոցով:

Բացի սորանից այլևայլ կամաւոր նուիրատուու-
թիւններ առանձին զրքերով էկեղեցոց Գ՝-Գ՝ բայց
յօզուա նորա՝ կարող են տեղի ունենալ ոչ այլա-
պէս, բայց եթէ պատկանաւոր իշխանութեան
թոյլտուութեամբ, համաձայն Սբ. հաւ. ԺՄ. հատ.
Ա. մասի 1014 յօդ., ըստ հրատ. 1857 թ.:

§ 52

Տների կառավարիչներն առանց Խորհրդարանի
թոյլտուութեան ոչ մի դէպքում իրաւունք չունին

իրանց մօտ պահելու բնակարաններից կամ արգիւնքի ուրիշ աղբիւրներից նոցա ձեռքն հասած փողերը:

§ 53

Բոլոր այն հաշիւները, որոնցով պէտք է վճարումներն անել՝ իւրաքանչիւր ամսի 20-ին ներկայացնում են Խորհրդարանին Լեյզիփոխանը, անբի կառավարիչն և ղերեզմանատան եկեղեցու վերակացուն: Այս հաշիւները պարտուպատշաճ ստորագրութեամբ պէտք է վաւերացուած լինի՝ թէ նոցա մէջ նշանակուած առարկաներն յիշուի ստացուած են և աշխատութիւնները կատարուած:

§ 54

§ 53-րդում յիշուած հաշիւներին համաձայն Խորհրդարանի քարտուղարը պատրաստում է վճարային թերթեր և առանձին ցուցակով ներկայացնում է հաստատութեան Խորհրդարանի նիստին, ոչ ուշ քան ամսի 25 ին: Նոյն միջոցին ներկայացվում են և հոգեւորականներին ու ծառայողներին վարձքը վճարելու համար կազմուած պահանջագիրները: Այս վճարային թերթերին վերայ մակագրում է նախագահը և նշանակում է չէկի համարը, և իւրաքանչիւրին վերայ առանձին գրում է՝ «վճարել»: Երբ այս թերթերով վճարքները կատարուին, որի մասին ստացողներն ստորագրում են նոցա վերայ՝ նոքա մանում են եկեղեցական Խորհրդարանի ղեւանագրութեանց մէջ:

§ 55

Առանց Խորհրդարանի թոյլտուութեան չէ կարելի անել ոչ մի ծախս, բացի մանր ծախսերից,

որոց համար Խորհրդարանը կանխապէս տալիս է որոշեալ գումարներ:

§ 56

Մանր ծախսերի համար կանխապէս դրամ ստացող պաշտօնեաները պարտաւոր են, այդ ծախսերն անելուց յետոյ, Խորհրդարանին ներկայացնել արած ծախսերին մանրամասն հաշիւը, նոցա հաւատարմացնող թղթերով հանդերձ: Սրանք ստուգելուց յետոյ Խորհրդարանն, եթէ հարկ լինի, նորից անօրինում է կանխապէս դրամ տալ:

§ 57

Այն հաշիւների վճարումը, որոնք հաստատուած են Խորհուրդներից, պայմանադիրներով, պայմաններով և օրադիրներով վճարային թերթերի վերայ թողլատրում է նախապահ, և վաւերացրում է քարտուղարը: Իւրաքանչիւր վճարային թերթի կցուած պէտք է լինին՝ պարտուպատշաճ կարգով վաւերացրած հաշիւներ, իբրև ապացոյց, թէ մասակարարութիւնը, կապալը կամ միւս աշխատութիւններն յիրաւի կատարուած են: Իսկ ուրիշ աեսակ էլքերի կամ ծախսերի, որոնք թողլատրվում են Խորհրդարանից՝ վճարային թերթերն՝ վճարելու համար ստորագրվում են Խորհրդարանում ներկայ եղող անդամներից:

§ 58

Վճարային թերթերով վճարելու համար Խորհրդարանն ամեն անգամ թողլատրում է՝ աների կառավարչին չէկ տալ՝ ընթացիկ հաշուից փող ստանալու համար: Իսկ մոմսվաճառութիւնից, ու-

րիչ ազրիւրներից և եկեղեցական դանձանակից
դոյացած դումարներով չէ կարելի վճարքներ անել,
թէպէտև սոքա թոյլատրված լինին Խորհրդարա-
նից. նոյա համար կամ կանխապէս զրամ է տրվում
կամ առանձին չէկ:

§ 59

Հաշուային տարին սկսվում է Յունվարի 1-ից:

§ 60

Եկեղեցապատական ստացուածքների կառավարու-
թեան հաշիւը պէտք է բովանդակէ հետևեալ չրլ-
խաւոր զլուխները.

1) Մուտքի չէջ.

ա) Մուտք քաղաքի և գերեզմանատան եկեղե-
ցիներից, ինչպէս՝ արգիւնք մոմաւաճառութիւնից,
հարսանիքի և թաղման ժանանակ եկեղեցու լուսա-
ւորութիւնից, եկեղեցապատական դադողի-
ծածկոյթների գործածութիւնից, տանը և եկեղեցում
կատարուած հոգեհանդիսաներից և մկրտութեան
ուսաղանից. բ) Մուտք քաղաքի տանից. վարձք
բնակարաններից, խանութներից և ուրիշ աեղերից,
որոնք բնակարաններից անկախ են. տներում գարն-
ուած մաշուած իրեղէնների վաճառումից. առկոս-
ներից, որոնք ստացվում են եկեղեցապատական զրա-
մազլուխներից և ընթացիկ հաշուով տրուած դու-
մարներից, նոյնպէս և տան անաեութեան մէջ
աեղի ունեցող պատահական եկամուտներից:

2) Ելքի չէջ.

ա) Մուտք քաղաքի և գերեզմանատան եկեղե-
ցեաց վերայ, ինչպէս պահպանութիւն հոգեւոր կա-

աւարութեանց, հողեօրականներին և եկեղեցական պաշտօնեաներին, նպաստ նոցա պրիններին. հրդեհից ապահովադրութիւն, եկեղեցու վառելիք և լուսաւորութիւն, նորոգութիւն եկեղեցեաց և եկեղեցական անօթների, և ուրիշ մանր ծախսեր. բ) Բաղաքի և գերեզմանատան տներին վերայ. պահպանութիւն պաշտօնեաներին և ուրիշ անձերին, նպաստ և պարգևներ, ապահովադրութիւն, վառելիք, լուսաւորութիւն, ջուր, նորոգութիւն և պահպանութիւն գազի ջրի և խողովակներին, աների և սալաշատակների նորոգութիւն. սեւական հարկ և գնահատութեան տուրք. ծխնելոյղների մաքրութիւն, սղրիւսի և փոշու արտահանութիւն, Խորհրդարանների գրասենեակի պիտոյքներ, և ուրիշ մանր շնտախտեսուած ծախսեր. գ) Հնգհանուր ծախսեր. «եկեղեցական» կոչուած թոշակաւորները Լազարեան ձեռնարանում: Պետերբուրգի Խորհրդարանի մասնակցութիւնը մի քանի ուսումնարանների պահպանութեան, նպաստ Ս.-Պետերբուրգում ուսանողներին և նպաստ մոյրաքաղաքներն եկող աղքատներին, և նրանց և ուրիշ աղքատներին հայրենիք յուղարկելու ծախս, հիւանդանոցներում մեռած անկարող հանգուցեալների թաղում:

3) Սոցանից յետոյ հաշուին մեջ (հաշուեկշռում պէտք է յոյց արուին. Պահանջէն Ի՛նջ.

ա) Իրամարկղի հաշիւը, սյսինքն յաջօրդոյ յունվարի 1-ին գրամարկղում առձեռն պատրաստ գումարը. բ) հաշիւը նիթացիկ հաշիւների. գ) Եկեղեցապատական արժէթղթերի հաշիւը (նշանակելով թղթերի արժէքը վերջին հաշուի կազմուելուն

նախընթաց շուկայի գներով և եկեղ'ցական տոմարների հաշուով), նանդերձ նոյա անուանական գներով, դ) հաշիւ անշարժ կալուածքների, իւրաքանչիւր շինութեան արժէքն առանձին, դուրս գալով նորանից 2⁰/₀ վճարում: ե) հաշիւ շարժուն ստացուածքների, նոյա արժէքով նանդերձ, դուրս գալով տարեկան 10⁰/₀ վճարում: զ) հաշիւ զանազան պարտապանների, հաստատութեանց և անձերի. է) հաշիւ կամ ցուցակ դրաւականների, որ առնուած են կապալառուներից կամ մատակարարներից տոկոսարեւ թղթերով կամ պարտաս պրամով, և ը) Յուցակ յաջորդող յունվարի 1-ին մնացած փայտին, մամերին, ձէթին, ձէտթղթերին, գրելու թղթերին, և այլն: Աւարտելն էլ: ա) հաշիւ եկեղեցապատկան դրամագլուխներին, նախորդ տարում գոյացած արդիւնքներով նանդերձ, բ) հաշիւ մշանջենաւոր աւանդներին, որոնք որոշեալ նպատակներով նուիրել են զանազան անձեր իրանց կտակներով, գ) հաշիւ զանազան պարտատէրների, այսինքն այն զուամարներին, որոնք պարտաւոր են եկեղեցիները վճարել զանազան հաստատութեանց և անձերի, և զն վճարել այն հաշիւները հաշուային տարում, նոյնպէս և հոգեւորականներին և ուրիշ պաշտօնեաներին հաշուային տարում չվճարուած ոտճիկների. նաև հաշիւ այն զուամարներին, որոնք վարձկալները վճարել են կանխաւ, յաջորդող տարուան հաշուին, և դ) հաշիւ շահի և վնասի (խկական շահ հաշուային տարում):

§ 61

Անվտասհելի պարտքերը տարեկան հաշուեկշիռներում պէտք է նշանակուած լինին սօտաւոր թուերով. իսկ եկեղեցապատկան տոկոսարեր թրղթերի արժէքները պէտք է նշանակուած լինին ոչ բարձր այն գնից, որով գնուած են:

ԳՈՐԾԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ

§ 62

Խորհրդարանը մտած բոլոր թղթերին վերայ, նրանց բանալուց կամ ընդունելուց յետոյ, քարտուղարը մակագրում է նոցա մանելու տարին, ամիսն և օրը և համարն ըստ կարգին:

§ 63

Ստացուած թղթերը մացվում են մտեալ թղթոց տամարը, որակը նշանակվում են, ստացման կարգով, իւրաքանչիւր թղթի համառօտ բովանդակութիւնը, տարին, ամիսն, օրը, համարը և անունն այն հաստատութեան կամ անձին, որից ստացուած է. այս տամարում նշանակվում են և ելեալ թղթերի համարները:

§ 64

Մտեալ թղթերը տամար մացնուելուց յետոյ (§ 63) ներկայացվում են Խորհրդարանների նախագահին, որ մակագրում է նոցա վերայ:

§ 65

Նախագահը երբ քննութեան առնէ մտեալ թրղթերը և նոցա վերաբերեալ բացատրութիւնները՝

այնուհետեւ նոցա մասին կազմվում է զեկուցման թերթ:

§ 66

Զեկուցման թերթը պէտք է պարունակէ թրդթերի բովանդակութիւնը և հարկաւոր ազգեկութիւններ ու բացատրութիւններ այն դործի մասին, որ նախորդ նիստին քննուած չէ եղել: Իսկ անկամներէ բերանացի առաջարկութիւնները զեկուցման թերթը մոցվում են նիստի ժամանակ:

§ 67

Կողմնակի անձերի բերանացի խնդիրները լավում են Վորհրդարանի նիստի ժամանակ, և նոյն ժամանակ մոցվում են զեկուցման թերթը՝ քննուելու համար:

§ 68

Զեկուցման թերթը պատրաստուելուց յետոյ առաջարկվում է Վորհրդարանի յաջորդ նիստին՝ վճռուելու համար:

§ 69

Վորհրդարանի որոշումը իւրաքանչիւր դործի մասին, նիստին ժամանակ նախագահը համառօտապէս մակագրում է զեկուցման թերթին վերայ այն բաժնում, որ վերագիր օւնի «Վորհրդարանի որոշում»:

§ 70

Զեկուցումը կայանում է դործի ընթերցման և քննութեան մէջ, որի ժամանակ զեկուցանողն հարկաւոր գէպքերում ապիս է բերանացի բացատրութիւններ:

§ 71

Գործերը զեկուցման թերթով հետզհետէ քննուելիս և որոշուելիս՝ կազմվում է արձանագրութիւն, որի մէջ նշանակվում են նիստի թիւը, ներկայ եղող անդամների անունները, գործերի բովանդակութիւնը, վճիռը և զեր ու զէմ ձայները:

§ 72

Արձանագրութիւնը կազմվում է նիստին ժամանակ. իսկ եթէ հնարաւոր չէ լինում գործերի հետզհետէ քննուելիս կազմել և արձանագրութիւն՝ սա կազմվում է յետոյ և սեպտուբրեմբեր յուղարկվում է անդամներին ի գիտողութիւն: Յաջորդ նիստում կարգադրվում և ստորագրվում է այն Խորհրդարանի անդամներից:

§ 73

Եթէ արձանագրութիւնը կազմուած չէ նիստի ժամանակ, իսկ մի քանի գործեր անհրաժեշտ պահանջում են իսկոյն գործադրութիւն՝ այսպիսի գործերը Խորհրդարանից վճռուելով՝ ստորագրվում են անդամներից նոյն իսկ զեկուցման թերթին վերայ:

§ 74

Խորհրդարանի անդամներն իրաւունք չունին իրանց ի գիտութիւն յուղարկուած նախորդ նիստի արձանագրութեանց մէջ փոփոխել իրանց յայտնած մտքերը: Եթէ մէկը նկատէ, որ իւր կարծիքը ճիշտ չէ արձանագրուած քարտուղարից՝ նա իրաւունք ունի յաջորդ նիստում պահանջելու, որ աւելի ճիշտ արձանագրուի այն. թէ այս զէպքում ան-

դամները ստրաձայն լինին՝ նորա պահանջը վճարուժէ ձայների բազմութեամբ:

§ 75

Ստորագրութեան համար պատրաստուած արձանագրութեանց մէջ թոյլ չէ տրվում ուղղագրութիւններ անել կամ մի բան քերել: Իսկ եթէ անհրաժեշտ պատճառով սա տեղի ունենայ՝ արձանագրութեան վերջում, ստորագրութիւններից յառաջ, պէտք է յիշուի այս մասին:

§ 76

Արձանագրութիւնները զրվում են յօդուած յօդուած և ըստ կարելոյն բացայայտ:

§ 77

Արձանագրութիւնները անդամների ստորագրելուց յետոյ, պէտք է, համաձայն նոցա պարունակած լծիւնների, գործադրել բոլոր նոցա մէջ բովանդակուածը, և պաշտօնապէս զրաւօր կերպով հաղորդել ում հարկն է:

§ 78

Ելեալ թղթերը պատրաստում է Խորհրդարանի քարտուղարը համաձայն արձանագրութեան կամ անդամների ստորագրած զեկուլցման թերթին (§ 73): Նոքա պէտք է բացայայտ լինին և պարունակեն գործին վերաբերեալ բոլոր տեղեկութիւնները: Նոցա վերայ ևս նշանակվում է համար ըստ կարգին: Ելեալ թղթերն ստորագրում է նախագահը և վաւերագրում է քարտուղարը:

§ 79

Ելեալ թղթերը, դեռ տէրերին չյուզարկուած, մացվում են ելեալ թղթոց տամարը, որակը նշանակվում են նոցա համարները, օրը, տարին և ամիսը և այն անձին անունը, որին յուզարկվում են: Բացի այս՝ այնտեղ գրվում են բովանդակութիւնն և համարը այն արձանագրութեան, որի հիման վերայ կազմուած է թուղթը: Ելեալ թղթերի պատճէնները (պատճենահան մամուլով) պահւում են Խորհրդարանների գործերում:

§ 80

Հասցէներով յուզարկուելու ելեալ թղթերը պէտք է դուռած լինին թղթեայ պահարանի մէջ և կնքուած Խորհրդարանների կնիքով. նոքա ակն են հասցվում առաքման գրքով:

§ 81

Ելեալ և մտեալ թղթերի տամարները կարող են զետեղուիլ միևնոյն գրքին մէջ, որի ձախ կողմում նշանակվում են մտեալ և սը կողմում ելեալ թղթերը:

§ 82

Նոյնանման բովանդակութեամբ թղթերը, ինչպէս ուսանողների և ուրիշ անձերի խնդիրներն ամսական կամ միանուսոյ նպաստի մասին՝ կազմում են մի գործ և նշանակվում են մի համարով:

§ 83

Իւրաքանչիւր գործում պէտք է նշանակուած լինին նորա մէջ բովանդակուած թղթերի, թէ մտեալների և թէ, ելեալների, և նոցա յաւելուած-

ների ցանկը, նոյնպէս և այն անձերի և հաստատութեանց անունները, որոնցից ստացուել կամ որոց յուղարկուել են այն թղթերը: Այն զործի երեսին վերայ նշանակվում են զործի անունը, համարը, նոբա սկսուելու և վերջանալու ժամանակն և թերթերի թիւը:

§ 84

Խորհրդարանները բոլոր զործերը, զիւանազրութիւններն ու նիստերի արձանագրութիւնները պահվում են Խորհրդարանների գրասենեակներում, և նոցա ամբողջութեան պատասխանատու է քարտուղարը:

§ 85

Խորհրդարանների նիստերի բուն արձանագրութիւնները, զիւանազրութիւններն և գրամարկղի ու հաշուի տոմարները ոչ ոքի չեն կարող արուիլ սուն տանելու համար. նրանց կարելի է նայել Խորհրդարանի գրասենեակում: Եթէ անգամներից մէկը պէտք ունենայ, եկեղեցապատկան ստացուածքների շահերին համար, երկար միջոցով նայելու և քննելու մի զործ կամ զիւանազրութիւն՝ քարտուղարն ստանձնական պատճէներ է հանում նոցանից (արձանագրութիւններից կամ ուրիշ նարկաւոր թղթերից) և ապիս է նոյն անգամին:

§ 86

Որոշելու համար մայրաքաղաքների ծխականների թիւը, և ավեն տարի, ընդհանուր ժողովներից յառաջ, նոցա, նոյնպէս և իրաւահասանների ճիշտ ցուցակը լաւմելու համար (Քարձրազոյն հրամանով

Հաստատուած 1883 թ. կանոնների 4-րդ յօդ.) պատկանաւոր եկեղեցական Խորհրդարանը պարտաւոր է մայրաքաղաքների յիշեալ եկեղեցիներում պահել հասցէների պրբենական գիրք, որ պիտի լինի ժապարխուած, համարագրուած և Խորհրդարանի կրնքով վաւերացած: Հասցէի գրքերը պիտի ունենան հետեւեալ բաժանմունքները. 1) Տխականի ազգանունն, անունը և հայրանունը, 2) Ճննդեան տարին, 3) Ճննդատեղին, 4) կուլմն և պարտաւումնքը, 5) մայրաքաղաք եկած տարին, 6) բնակութեան տեղը մայրաքաղաքում կամ նորանից գուրս (չբըջակացում). վերջին գէպքում նշանակել և այն տեղն ու բնակութեան տեղին, որոնք գանձում են մայրաքաղաքների հոյսց եկեղեցեաց Տխականների շրջանակում:

§ 87

Արդէս զի Տխականները կարողանան լրայնել կամ փոփոխել իրանց հասցէները՝ եկեղեցու մուտքի պատին վերայ պետք է կախուած լինի յայտարարութիւն՝ թէ որտեղ է գանձում հասցէի գիրքը:

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ՄԱՍՆԱԹՈՂՈՎ

§ 88

Թեմակալ Առաջնորդը տարեկան հաշիւները, եկեղեցական ստացուածքները և այլ գումարները ստուգելու համար մայրաքաղաքների իւրաքանչիւր եկեղեցու Տխականներից վերաքննիչ մասնաժողովի

Համար նշանակում է մի-մի նախագահ և երկու-երկու անդամներ: Թեև մեկուկ Առաջնորդը իւր նշանակած անձանց մասին Խորհրդարանին յայնուամ է կարելոյն դէպքում հաշուետարուան յաջորդող տարուայ յունուարի 1-ից ոչ ուշ:

Մանօնումնին. Խորհրդարանի անդամի կոչումը չէ կարող միաւորուիլ վերաբննիչ մասնաժողովի նախագահի կամ անդամի կոչման հետ:

§ 89

Վերաբննիչ մասնաժողովները տարեկան հաշիւները ստուգում են զրբերի և վաւերաթղթերի միջոցաւ, իսկ հարկաւոր դէպքերում զինում են Խորհրդարանի ժողովների արձանագրութեանց և ստանում բացատրութիւն Խորհրդարանի այն անդամից, որը այդ բանի համար սրտօնուած է լինում Խորհրդարանից:

§ 90

Վերաբննիչ մասնաժողովները մանրամասն կերպով կազմում են մատեան, որը հաշուի հետ մասին, ճողարարձուի միջոցաւ, ներկայացուում են Թեմակալ Առաջնորդին, իսկ Խորհրդին ստղես են այդ մատեանի պատճէներ:

Այս հրահանգը, որը համաձայն է Ա.-Պետերբուրգի և Մոսկուայի հայոց եկեղեցապատկան ստացուածքների կառավարութեան համար 1883 թ. նոյեմբերի 18-ին Բարձրագոյն հաստատուած կա-

նոնների 7-րդ յօդուածին, կազմել է մայրաքաղաքների չայոց եկեղեցիների չոգարարձու և մայրաքաղաքների եկեղեցական Խորհրդարանների նախագահ՝ Գեներալ-Մայեօր Իշխան Սիմէօն Գաւթեան Արամէլիք-Լազարեանցը՝ նախիջևանի և Բեսարաբիոյ Թեմակալ Առաջնորդ Բարձր Սրբազնութիւն Գրիգոր Արքեպիսկոպոսի համաձայնութեամբ, Ս.-Պեաերբուրգում, 1887 թ. օգոստոսի 21-ին և հաստատել է նախիջևանի և Բեսարաբիոյ Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գրիգոր Արքեպիսկոպոսը 1887 թ. սեպտեմբերի 28-ին, և Թեմակալ Առաջնորդի նախօրօք համաձայնութեամբ 1888 թ. հոկտեմբերի 20-ին փոփոխել և լրացրել եմ. այժմ ևս, նախիջևանի և Բեսարաբիոյ Թեմակալ Առաջնորդ Բարձր Սրբազնութիւն ներսէս Արքեպիսկոպոսի նախօրօք համաձայնութեամբ, նորից փոփոխել և լրացել եմ 1901 թ. մայիսի 29-ին: Մայրաքաղաքների չայոց եկեղեցիների չոգարարձու Իշխան Արամէլիք-Լազարեանց:

Այս հրահանգը, որ կազմել է նորին Պայծառափայլութիւն Ս.-Պեաերբուրգի և Մոսկուայի չայոց եկեղեցիների Տէր չոգարարձու Իշխան Սիմէօն Գաւթեան Արամէլիք Լազարեանցը՝ նախիջևանի և Բեսարաբիոյ չայոց Թեմակալ Առաջնորդ Գրիգոր Արքեպիսկոպոսի նախօրօք համաձայնութեամբ 1883 թ. նոյեմբերի 18-ին Բարձրագոյն հաստատուած Կանոնների 7-րդ յօդուածի համաձայն, և որը հաստատել է 1887 թ. սեպտեմբերի 28-ին Բարձր Սրբազնութիւնը, և յետոյ, 1888 թ. հոկտեմբերի 20-ին, նորին Պայծառափայլութիւն մայրաքաղաք-

ների հայոց եկեղեցիների Տէր հոգարարձու Իշխան Սիմէոն Սիմէոնեանը, Թեմակալ Առաջնորդի նախօրօք համաձայնութեամբ, փոփոխել և լրացրել է, ներկայումս ևս, իմ կանխօրէն համաձայնութեամբ, նորից փոփոխել և լրացրել է նորին Պայծառափայլութիւնը.— Այսու, պատշաճաւոր գործադրութեան համար, հաստատում եմ ստորագրութեամբ և անուանական կնքովս: 1901 թ. մայիսի 29: № 186.

Կնիք Նախիջևանի և Բեսարաբիայի Հայոց Լրտւորչական Թեմակալ Առաջնորդի: Արքեպիսկոպոս ՆՆՐԱԷԱ.



ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՏԿԱՆ
ՍՏԱՅՈՒԱԾՔՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐՁ-
ՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆՈՎ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԿԱՆՈՆՆԵ-
ՐԻՆ ՎԵՐԱՅ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵ-
ՂԵՑԵԱՅ Պ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԻՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՀԱ-
ՂՈՐԳԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԱԾ.

Հաստատուած է 23-ին հաշիւ, 1887 թ., 1381.

Բարձրագոյն հրամանով 1841 թ. յունուարի
31-ին հաստատուած կանոնների 7-րդ յօդուածի
համաձայն՝ մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցիների
կալուածների կառավարութիւնը, նոյնպէս և նոցա
համար քահանաների և պաշտօնեաների ընտրու-
թիւնը յանձնուած է նոցա եկեղեցիների հոգարար-
ձուին, որ նախապէս հաղորդակցում է այս մասին
Թեմակալ Առաջնորդին հետ: Այս իրաւունքը չէ
բարձրում վերջին օրէնքով, 1883 թ. նոյեմբերի
18-ի որ փոփոխում է միայն եկեղեցական կալուած-
ների կառավարութեան կարգը, իսկ եկեղեցական
պաշտօնեաների ընտրութեան խնդիրը չէ շոշա-
փում:

Ի նկատի առնելով, որ Պետական օրինաց հի-
մանց Ա. հա. 1 մասի 72-րդ յօդուածի համաձայն

օրէնքը իւր զօրութիւնը պահում է մինչև որ նորագոյն օրէնքով բարձուի՝ 1841 թ. յունվարի 31-ի կանոնները քահանաների և եկեղեցական պաշտօնեաների ընտրութեան վերաբերութեամբ՝ բարձուած պիտի չհամարուին:

Հասցեագրութիւն 13-ին հայինի, 1887 թ., 2146.

Ի նկատի առնելով, 1) որ 1883 թ. նոյեմբերի 18-ի կանոնները վերաբերում են եկեղեցապատկան ստացուածքների կառավարութեան կարգին միայն, 2) որ այդ զործը վարելու համար ծխականների ընդհանուր ժողովները միայն ընտրում են այն անձերին, որոնք նշանակուած են նոյն կանոնների 4-րդ և 8-րդ յօդուածներում, և 3) որ Խորհրդարանների պարտաւորութեանց շրջանը եկեղեցապատկան ստացուածքների կառավարութեան մէջ և նոյա զործավարութեանց մանրամասն կարգաւորութիւնը որոշվում են՝ մայրաքաղաքների եկեղեցիների հոգարարձուի համաձայնութեամբ՝ Թեմակալ առաջնորդին հետ (յօդ. 7)՝— հոգարարձուի պարտաւորութիւնն է մէջ աեղից հետայնել այն խնդիրները, որոնք, օրէնքի համաձայն, չեն ենթարկվում Խորհրդարանների և ընդհանուր ժողովների խորհրդածութեանց:

Հասցեագրութիւն 23-ին հայինի, 1888 թ., 2681.

Ներքին զործոց նախարարութիւնը քննելով այն խնդիրները, որոնք առաջարկել էր մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցիների հոգարարձուն 1888 թ. մայիսի 13-ին թ. 10՝ եկաւ հետևեալ եզրակացութեանց.

Ս.— Պետերբուրգի հայոց եկեղեցիների ծխականների ընդհանուր ժողովը, որ կայացաւ 1883 թ. մայիսի 8-ին՝ Բարձրագոյն հրամանով 1883 թ. նոյեմբեր 18-ին հաստատուած մայրաքաղաքների հայոց եկեղեցապատկան ստացուածքների կառավարութեան Կանոնների 4-րդ և 8-րդ յօդուածների բուն իմաստին համաձայն՝ պէտք է սահմանափակուէր միայն ընտրելով այն պաշտօնականները, որոնք նշանակուած են յիշեալ յօդուածներում: սակայն այլ ժողովը իւր իրաւունքների սահմանից դուրս եկաւ, թողլ տալով իրան խորհրդածութեան առնել այնպիսի խնդիրներ, որոնք քննութեան չեն ենթարկվում: Սորա հետևանքն այն եղաւ, որ ժողովը Խորհրդարանի անդամի երկրորդ փոխանդամի ընտրութիւնը չարաւ, որ ժողովի խեղճական պարտաորութիւնն էր կատարել:

Այս պատճառով նախարարութիւնը յիշեալ ժողովի բոլոր որոշումները և նորանուժ կայացած ընտրութիւնները նկատելով ապօրինի և անվաւեր՝ անճրաժեշտ է համարում երկրորդ անգամ ծխականների ընդհանուր ժողովը դումարել, յանձնարարելով նորա նախագահին, որ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնէ՝ նոր ժողովում օրինական կարգը որևիցէ խափանուամից պահպանելու համար:

Տարածուած է 13-ին նոյեմբերի, 1888 թ., 5876.

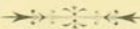
Ի նկատի առնելով, 1) որ Օր. հաւաք. 1886-ի նարուն՝ ժ.Ս. հատ. 1 մասի 1044 յօդուածի համաձայն՝ պետական ասեանների և անձերի հետ յա-

րաբերութեան իրաւունքը արուած է ճողաբար-
ձուին, իբրև Եկեղեցական Խորհրդարանների Նա-
խագահին, 2) որ Սր. Նու. նոյն ճարտ. 1037-րդ
յօդուածի համաձայն՝ ճողաբարձուի բացակայու-
թեան կամ հիւանդութեան դէպքում՝ նորա տեղը
իւրաքանչիւր Խորհրդարանի մէջ բանում է պատկա-
նաւոր Խորհրդարանի անդամներից մէկը Նախագահի
ընտրութեամբ, և 3) որ այս կերպով լիազօրութիւն
ստացած անձերը կարող են գործել նոցա արուած
լիազօրութեան սահմանում և եթ՝—պետական ա-
տենանների և անձերի հետ յարաբերութեան իրա-
ւունքը պատկանում է միայն ճողաբարձուին, բայցի
այն դէպքերից, երբ նա հարկաւոր համարի իւր
նշանակած նախագահոցին լիազօրութիւն տալ յա-
րաբերութեան մասնելու ստիկանութեան հետ ար-
տաքոյ կարգի պէտքերի համար, երբ յապաղումից
կարող են զգալի անյարմարութիւններ ծագել:

Նախընթացումը 20-ին հետքումը, 1889 թ., 646.

Ի նկատի առնելով, 1) որ Բարձրագոյն հրամա-
նով 1868 թ. ապրիլի 14-ին հաստատուած Կով-
կասեան Մասնախումբի Գրութեան 1 կէտի հիման
վերայ Լազարեանց ձեմարանը ճանրային Կրթու-
թեան նախարարութեան հսկողութեան յանձնելիս՝
անձեռնամուխ թողած ձեմարանում չքաւոր հայ
երեխաների համար նշանակուած թոշակաւորների
թիւը, 2) որ Բարձրագոյն հրամանով 1872 թ.
դեկտ. 16-ին հաստատուած վերոյիշեալ ձեմարանի
Կանոնադրութեան § 16 համաձայն սորա Պատուա-

ւոր Նոգարարձուին իրաւունք ունի չքաւոր հայերի
երեխաներից ընդունել ձեւմարանում կրթութիւն
տալու համար, 3) որ յիշեալ կանոնադրութիւնները
այնուհետեւ չեն փոփոխուած մայրաքաղաքների
հայոց եկեղեցապատկան ստացուածքների համըն-
կերական վերահսկողութեան 1883 թ. նոյեմբերի
18-ի Կանոններով և 4) որ վերոյիշեալ թոշակա-
ւորների ծախսերը եկեղեցապատկան գումարից
անօրինվում են Բարձրագոյն հրամանով հաստատ-
ուած Հանրային կրթութեան նախարարութեան
նախահաշուի համաձայն՝ ներքին Գործոց նախա-
րարութիւնը Հանրային կրթութեան նախարարի
գրութեան վերայ որոշեց, որ մայրաքաղաքների
հայոց եկեղեցական մուտքերից թողուած փողը
Լազարեանց ձեւմարանում եկեղեցական թոշակա-
ւորներ պահելու համար անպայման պարտաւորիչ
է, և այս թոշակաւորներին նշանակելու իրաւունքը
պատկանում է այս հիմնարկութեան Պատուաւոր
Նոգարարձուին:



П Р А В И Л А
И
И Н С Т Р У К Ц И Я

ПО УПРАВЛЕНІЮ ИМУЩЕСТВАМИ

С.-ПЕТЕРБУРГСКИХЪ И МОСКОВСКИХЪ

АРМЯНСКИХЪ ЦЕРКВЕЙ.



С.-ПЕТЕРБУРГЪ
„Пушкинская Скоропечатня“, Лештуковъ, 4.
1901

П Р А В И Л А

объ управленіи имуществами армяно-григоріанскихъ церквей въ С.-Петербургѣ и Москвѣ.

По положенію Комитета Министровъ Высочайше
утверждены 18-го ноября 1883 г.

1) Управленіе имуществами и относящимися къ нимъ дѣлами армяно - григоріанскихъ церквей въ С.-Петербургѣ и Москвѣ ввѣряется, въ каждомъ изъ сихъ городовъ, особому совѣту въ составѣ предсѣдателя и членовъ, числомъ шесть, съ равными правами, избираемыхъ прихожанами изъ своей среды на три года.

2) Предсѣдателемъ обоихъ совѣтовъ состоитъ попечитель столичныхъ армянскихъ церквей князь Семень Абамеликъ-Лазаревъ.

Примѣчаніе. Званіе предсѣдателя церковныхъ совѣтовъ, подобно званію попечителя, переходитъ въ потомство князя Абамеликъ-Лазарева, по праву первородства въ мужской линіи, къ лицамъ армяно-григоріанскаго исповѣданія. Въ случаѣ несовершеннолѣтія наслѣдниковъ изъ фамиліи князей Абамеликъ-Лазаревыхъ, прихожанамъ армянскихъ столичныхъ церквей предоставляется право избирать изъ своей среды временныхъ, до наступленія совершеннолѣтія старшаго представителя изъ рода князей Абамеликъ-Лазаревыхъ, предсѣдателей упомянутыхъ совѣтовъ, каждый разъ на срокъ не болѣе трехъ лѣтъ. По достиженіи же представителемъ изъ рода князей Аба-

ликъ-Лазаревыхъ совершеннолѣтія, избранные временные предсѣдатели слагаютъ съ себя сіе званіе, не ожидая истеченія избирательнаго срока.

3) Кромѣ членовъ совѣтовъ, избираются на трехлѣтній срокъ по два къ нимъ по каждому совѣту кандидата, заступающіе мѣсто членовъ въ случаѣ отсутствія послѣднихъ или выбытія ранѣе срока. При отсутствіи или болѣзни предсѣдателя, мѣсто его занимаетъ въ каждомъ изъ совѣтовъ одинъ изъ членовъ подлежащаго совѣта, по выбору предсѣдателя.

4) Избраніе временныхъ предсѣдателей совѣтовъ, членовъ оныхъ и кандидатовъ къ симъ послѣднимъ производится въ общихъ собраніяхъ прихожанъ, по большинству голосовъ присутствующихъ, и утверждается епархіальнымъ начальникомъ. Въ сихъ собраніяхъ право голоса имѣютъ всѣ принадлежащія къ приходу лица мужскаго пола, достигшія 25-ти-лѣтняго возраста, пользующіяся общемою законною правоспособностью къ исполненію общественныхъ обязанностей и состоящія прихожанами церкви не менѣе двухъ лѣтъ. Въ званіе временныхъ предсѣдателей, членовъ совѣтовъ и кандидатовъ къ симъ послѣднимъ могутъ быть избираемы лишь тѣ лица, которыя имѣютъ право участвовать въ общихъ собраніяхъ прихожанъ. О времени и мѣстѣ выборовъ приходъ извѣщается троекратнымъ, въ воскресные дни, объявленіемъ въ церкви.

5) Избираемые члены совѣтовъ и ихъ кандидаты выбываютъ по истеченіи трехлѣтія, по очереди, по одному въ годъ, но могутъ быть снова избраны.

Примчаніе. Въ первые два года, впредь до установленія очереди, члены совѣтовъ выбываютъ по жребію.

6) Засѣданія совѣтовъ признаются состоявшимися, когда въ нихъ участвовало не менѣе трехъ членовъ. Опредѣленія постановляются большинствомъ голосовъ, а въ случаѣ равенства голосовъ, голосъ предѣдателя или временно заступающаго его мѣсто даетъ перевѣсъ. Однимъ изъ членовъ совѣтовъ или особо назначеннымъ для сего лицомъ ведутся протоколы засѣданій совѣта.

7) Кругъ обязанностей совѣтовъ по управленію имуществомъ столичныхъ армянскихъ церквей отчетность оныхъ и ближайшій распорядокъ ихъ дѣлопроизводства опредѣляются, по соглашенію попечителя названныхъ церквей съ енархіальнымъ начальникомъ особою инструкціею, симъ послѣднимъ утвержденною, съ соблюденіемъ существующихъ постановленій.

8) Совѣтамъ для пособія въ хозяйственныхъ дѣлахъ церкви подчиняются церковные старосты, или ктиторы, дѣйствующіе на основаніи инструкціи, составленной подлежащимъ совѣтомъ. Старосты избираются для каждой изъ столичныхъ армянскихъ церквей прихожанами на три года, порядкомъ и съ правами, опредѣленными ст. 1026, 1028 и 1032 ч. 1 т. XI Св. Зак.

9) Въ нужныхъ случаяхъ по дѣламъ упомянутыхъ церквей попечитель, какъ предѣдатель церковныхъ совѣтовъ, по прежнему сносится съ правительственными мѣстами и лицами. Присутственные мѣста и должностныя лица оказываютъ по симъ сношеніямъ законное содѣйствіе.

Высочайше утвержденнымъ 31 мая 1885 г. Положеніемъ Комитета Министровъ постановлено: существующую редакцію §§ 5 и 8 Правиль объ

управленіи имуществами столичныхъ армянскихъ церквей измѣнить слѣдующимъ образомъ:

§ 5. Избираемые члены Совѣтовъ и кандидаты къ нимъ выбываютъ по истеченіи трехлѣтія, первые по очереди, по два въ годъ, а послѣдніе—съ истеченіемъ каждаго трехлѣтія по ихъ избраніи; тѣ и другіе могутъ быть снова избраны.

§ 8. Совѣтамъ для пособія въ хозяйственныхъ дѣлахъ церкви подчиняются церковные старосты, или ктиторы, дѣйствующіе на основаніи инструкціи, составленной подлежащимъ Совѣтомъ. Старосты избираются прихожанами на три года, порядкомъ и съ правами, опредѣленными ст. 1026 и 1032 ч. 1 т. XI Св. Зак.

**Разъясненія Министерства Внутреннихъ
Дѣлъ къ Высочайше утвержденнымъ пра-
виламъ объ управленіи имуществами сто-
личныхъ армянскихъ церквей.**

*(Отношеніе Министерства отъ 29-го марта 1885 г.
за № 1460).*

1) Такъ какъ право голоса въ общихъ собра-
ніяхъ прихожанъ, на основаніи § 4 Высочайше
утвержденныхъ 18-го ноября 1883 г. правилъ, пре-
доставлено лицамъ, состоящимъ прихожанами цер-
кви не менѣе 2-хъ лѣтъ, то армяне, неимѣющіе
въ столицѣ постоянной осѣдлости, не могутъ быть
признаваемы членами прихода, если они въ тече-
ніи 2-хъ лѣтъ не числились въ спискѣ прихожанъ
и въ исповѣдныхъ росписяхъ.

2) Учащіеся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ
не могутъ считаться пользующимися общою за-
конною правоспособностью къ исполненію обще-
ственныхъ обязанностей, въ виду ст. 120 и 123
Высочайше утвержденного 23-го августа 1884 г.
устава Императорскихъ Россійскихъ Университе-
товъ, въ коемъ постороннія лица, имѣющія опре-
дѣленное общественное положеніе или занятія,
противополагаются студентамъ.

3) Присутствіе на выборахъ лицъ, непользую-
щихся правомъ голоса, не можетъ быть допуска-
емо, такъ какъ Высочайше утвержденныя 18-го

ноября 1883 г. правила не заключаютъ въ себѣ постановленія относительно публичности выборовъ, и такое умолчаніе приводитъ къ заключенію, что присутствіе постороннихъ зрителей, допускаемое въ нѣкоторыхъ общественныхъ учрежденіяхъ особымъ постановленіемъ закона, въ настоящемъ случаѣ оказывается излишнимъ.

4) Такъ какъ соблюденіе установленныхъ закономъ условій для участія въ выборахъ возможно лишь въ томъ случаѣ, если Церковный Совѣтъ будетъ наблюдать за сохраненіемъ законнаго порядка въ избирательномъ собраніи, то отсюда слѣдуетъ, что сей Совѣтъ имѣетъ право, въ случаѣ сомнѣнія, требовать отъ неизвѣстныхъ лицъ документовъ для удостовѣренія въ томъ, что эти лица имѣютъ право участвовать на выборахъ.

и 5) Разрѣшеніе вопроса: слѣдуетъ ли производить выборы членовъ Совѣта баллотировкою шарами или билетами — зависитъ отъ усмотрѣнія Совѣта, который можетъ, примѣняясь къ обстоятельствамъ, избрать изъ двухъ указанныхъ способовъ тотъ, который будетъ признанъ болѣе удобнымъ.

*(Отношеніе Министерства отъ 10-го мая 1886 г.
за № 1906).*

Такъ какъ, по закону, засѣданія коллегіальныхъ учреждений признаются состоявшимися, когда въ нихъ участвовало не менѣе трехъ членовъ, со включеніемъ председателя, то такое число достаточно и для церковныхъ совѣтовъ.

ИНСТРУКЦІЯ

Совѣтамъ С.-Петербургскихъ и Московскихъ
армяно-григоріанскихъ церквей.

ПО ПРЕДМЕТАМЪ

КРУГА ОБЯЗАННОСТЕЙ Совѣтовъ по управленію церковными имуществами, отчетности оныхъ и ближайшаго распорядка ихъ двлопроизводства.

Составлена на точномъ основаніи § 7 Высочайше утвержденныхъ 18-го ноября 1883 года правилъ объ управленіи имуществами означенныхъ столичныхъ церквей.

Обязанности Совѣтовъ.

§ 1.

На обязанности Совѣтовъ лежить:

а) Завѣдываніе капиталами и имуществами церквей.

б) Содержаніе точной и подробной описи всеѣмъ церковнымъ движимымъ и недвижимымъ имуществамъ, церковной утвари и прочимъ вещамъ, съ обозначеніемъ ихъ стоимости.

Церковная утварь, употребляемая при богослуженіяхъ, должна находиться въ завѣдываніи и

храненіи одного изъ священнослужителей, назначаемаго Епархіальнымъ Начальникомъ по соглашенію съ Попечителемъ столичныхъ церквей. При необходимости пріобрѣсти новыя облаченія и разныя церковныя и другія принадлежности, Совѣты дѣлають о томъ распоряженія, предварительно совѣщавшись съ настоятелемъ церкви или Духовнымъ Правленіемъ и по ихъ указаніямъ. Въ случаяхъ уничтоженія, отчужденія или продажи обветшалой утвари или другой движимости, Совѣты дѣйствуютъ не иначе какъ съ разрѣшенія подлежащаго начальства, согласно 1012 ст. 1 ч. XI тома Св. Зак. изд. 1857 года.

в) Изыскивать средства къ возможно болѣе правильному и успѣшному приращенію капиталовъ.

г) Опредѣленіе наемной платы за квартиры, магазины и другія помѣщенія, сообразно обстоятельствамъ времени и другимъ условіямъ.

д) Опредѣленіе и увольненіе необходимыхъ для службы по управленію имуществомъ лицъ, съ назначеніемъ имъ соответствующаго содержанія въ предѣлахъ утвержденной Епархіальнымъ Начальникомъ смѣты и снабженіемъ ихъ инструкціей.

е) Наблюденіе за веденіемъ дѣла и книгъ, за сохранностью вѣреныхъ служащимъ суммъ, книгъ и документовъ и за точнымъ исполненіемъ данныхъ имъ инструкцій.

ж) вспоможеніе бѣднымъ учащимся армянамъ, разнымъ армянскимъ благотворительнымъ и учебнымъ учрежденіямъ и призрѣніе къ приходу принадлежащихъ бѣдныхъ армянъ.

з) Составленіе за каждый годъ подробнаго отчета и представленіе такового на утвержденіе Епархіальнаго Начальника.

Примѣчаніе. Годовой отчетъ за подписью Предсѣдателя Совѣта и всѣхъ его членовъ, совмѣстно съ журналомъ Ревизіонной Комиссіи, долженъ быть представленъ Епархіальному Начальнику не позже 1-го апрѣля года, слѣдующаго за отчетнымъ годомъ. По утвержденіи Епархіальнаго Начальника отчетъ долженъ быть напечатанъ и раздаваемъ для свѣдѣнія желающимъ прихожанамъ.

и) Составленіе на каждый послѣдующій годъ подробной смѣты прихода и расхода по управленію имуществомъ и представленіе таковой на утвержденіе Епархіальнаго Начальника. Жалованіе наличному составу духовенства должно производиться и впредь въ томъ размѣрѣ, какъ было опредѣлено до обнародованія Высочайше утвержденныхъ правилъ 18-го ноября 1883 года. Прибавленіе же или убавленіе жалованья духовенству, или же прекращеніе ему даровыхъ квартиръ и отопленія оныхъ можетъ быть только по предварительному соглашенію Попечителя церквей съ Епархіальнымъ Начальникомъ и съ его разрѣшенія.

Примѣчаніе. Смѣта, подписанная Предсѣдателемъ Совѣта и всѣми его членами, должна быть представлена Епархіальному Начальнику не позже 1-го декабря года, предшествующаго смѣтному году.

§ 2.

Члены Совѣтовъ, кандидаты къ нимъ и ктиторы церковные несутъ обязанности свои безвозмездно; причѣмъ ктиторы (старосты) лишены также права пользованія даровыми помѣщеніями въ церковныхъ зданіяхъ.

§ 3.

Кандидаты вступаютъ въ отправленіе обязанностей членовъ Совѣтовъ по большинству полу-

ченныхъ ими при избраніи голосовъ, по приглашенію Совѣта. Совѣтъ предлагаетъ кандидату вступать въ отправленіе обязанностей члена при временной отлучкѣ, болѣзни или выбытіи ранѣе срока члена Совѣта.

§ 4.

Обязанности членовъ Совѣта не могутъ быть совмѣстимы съ обязанностями ктиторовъ, управляющихъ домами и другихъ служащихъ по управленію церковными имуществами, дѣйствія которыхъ подлежатъ непосредственному контролю Совѣтовъ. Равно члены Совѣтовъ не могутъ принимать на себя какіе либо подряды или поставки, касающіеся до управленія церковными имуществами.

§ 5.

Члены Совѣтовъ и заступающіе ихъ мѣсто кандидаты исполняютъ свои обязанности на основаніи сей инструкции. Если неисполненіе оной повлечетъ матеріальный ущербъ для церкви, то члены Совѣта наравнѣ съ Предсѣдателемъ несутъ имущественную отвѣтственность; уклоненіе отъ имущественной отвѣтственности лишаетъ виновнаго навсегда права быть вновь выбраннымъ на какую нибудь должность. Служащіе же, на основаніи данныхъ имъ Совѣтомъ инструкцій, въ случаѣ съ ихъ стороны противузаконныхъ дѣйствій, превышенія предѣловъ власти, нарушенія данной имъ Совѣтами упомянутой въ § 1-мъ лит. д. инструкции, подлежатъ какъ личной, такъ и имущественной отвѣтственности по закону.

§ 6.

Для ближайшаго дѣлопроизводства и отчетности избираются Совѣтами изъ постороннихъ

лицъ по одному письмоводителю, которые во всѣхъ своихъ дѣйствіяхъ подчиняются непосредственно Совѣтамъ. На письмоводителя возлагается и веденіе протоколовъ засѣданій Совѣтовъ, если таковыя не будутъ редактированы кѣмъ либо изъ членовъ Совѣта.

§ 7.

Цѣнные бумаги, пріобрѣтенныя на церковныя капиталы и на вѣчныя вклады, должны быть на храненіи въ Государственномъ Банкѣ.

§ 8.

Всѣ поступающія въ церковныя кассы суммы должны быть вносимы на текущій счетъ въ избранныя Совѣтами банки, имѣющіе солидный авторитетъ. Сумма на текущихъ счетахъ не должна превышать *семи тысячъ рублей*. Прочія же, сверхъ этого количества, деньги должны быть употреблены на покупку государственныхъ бумагъ, или иныхъ, но гарантированныхъ Правительствомъ.

§ 9.

Церковныя деньги не могутъ быть отдаваемы въ займы кому бы то ни было, не смотря на выгодныя для церковнаго интереса условія.

§ 10.

Общая сумма расходовъ не должна превышать смѣтной, утвержденной суммы; но если встрѣтится необходимость произвести расходъ сверхсмѣтный на сумму свыше *одной тысячи рублей*, то на такой расходъ испрашивается предварительно разрѣшеніе Епархіальнаго Начальника, съ представленіемъ объясненія въ необходимости такого расхода. На сверхсмѣтный же расходъ менѣ чѣмъ

на одну тысячу рублей разрѣшенія испрашивать не требуется.

§ 11.

Совѣты, если найдутъ возможнымъ, могутъ давать служащимъ по управленію церковными имуществами въ ссуду въ счетъ получаемого ими жалованья сумму, не свыше размѣра трехмѣсячнаго жалованья, ими получаемого. Ссуды должны быть ежемѣсячно погашаемы вычетомъ изъ жалованья въ теченіи не болѣе года.

§ 12.

На всякую поставку и на всякій подрядъ на сумму свыше *одной тысячи рублей* Совѣты, по разсмотрѣнію условій и цѣнъ, заявленныхъ подрядчиками, заключаютъ съ благонадежными изъ нихъ формальные контракты, въ которыхъ должны быть обусловлены все случаи, могущіе вполнѣ оградить церковные интересы. При этомъ подряды или поставки должны быть обезпечены со стороны подрядчиковъ соответствующими залогами *не менее одной трети* подрядной суммы цѣнными бумагами по росписи Министерства Финансовъ или наличными деньгами. Такого рода контракты могутъ быть совершаемы и на меньшіе чѣмъ въ 1,000 рублей подряды.

§ 13.

Контракты или условія на отдачу въ наемъ квартиръ въ церковныхъ домахъ, равно и контракты на поставки, должны быть заключаемы на сроки не болѣе трехъ лѣтъ; но, при ясныхъ для церковнаго интереса выгодахъ, Совѣты могутъ заключать контракты и на долшіе сроки, но не свыше десяти лѣтъ. Въ контрактахъ должно быть

оговариваемо о могущихъ быть перестройкахъ въ домахъ, дабы церковное управленіе въ такихъ случаяхъ не встрѣчало препятствія отъ жильцовъ.

Засѣданія Совѣтовъ.

§ 14.

Предсѣдатель Совѣта или заступающій, по его назначенію, его мѣсто, соображаясь съ количествомъ и свойствомъ дѣлъ, назначаетъ дни и часы засѣданій Совѣта, о чемъ члены и, на случай, кандидатъ извѣщаются повѣстками.

Обыкновенно засѣданія Совѣтовъ имѣютъ быть два раза въ мѣсяцъ, а именно въ 12 и 25 число каждаго мѣсяца, въ 8 часовъ вечера. Въ случаѣ измѣненія чиселъ дня, о томъ посылаются повѣстки за день.

§ 15.

Никто изъ членовъ Совѣта или кандидатовъ не имѣетъ права уклоняться отъ присутствія въ засѣданіяхъ подъ предлогомъ неимѣнія времени, престарѣлости или постоянной болѣзни; находящій себя неспособнымъ къ исполненію своей обязанности долженъ просить совершеннаго увольненія изъ состава церковнаго Совѣта. Равнымъ образомъ никто изъ членовъ Совѣта не имѣетъ права уклоняться отъ подписанія отчетовъ. Уклоненіе равносильно сложенію съ себя обязанности члена. Совѣтъ въ такихъ случаяхъ тотчасъ доносить Епархіальному Начальнику о выбытіи такового члена изъ своего состава.

§ 16.

Въ случаѣ болѣзни или временнаго отсутствія изъ города члена Совѣта, онъ обязанъ о томъ увѣдомить предсѣдателя Совѣта.

§ 17.

Въ назначенный день засѣданіе Совѣта открывается предсѣдателемъ. Если же число явившихся членовъ будетъ менѣе узаконеннаго (см. § 6 Высочайше утвержденнаго правилъ 1883 года), то засѣданіе считается несостоявшимся, о чемъ составляется протоколъ, который подписывается предсѣдателемъ и присутствующими членами, а въ слѣдующемъ засѣданіи означенный протоколъ подписывается и тѣми членами, которые отсутствовали въ несостоявшемся засѣданіи.

§ 18.

По открытіи засѣданія, прежде всего читается протоколъ предыдущаго засѣданія и утверждается подписями членовъ Совѣта, если таковой протоколъ не былъ составленъ и утвержденъ подписями въ предыдущемъ собраніи; затѣмъ приступаютъ къ обсужденію текущихъ дѣлъ.

§ 19.

Докладъ дѣлъ въ засѣданіяхъ производится письмоводителемъ Совѣта на бланкахъ «докладной ресептъ».

§ 20.

Для каждаго засѣданія Совѣтовъ, а въ необходимыхъ случаяхъ и для отдѣльныхъ, обсужденныхъ въ засѣданіи дѣлъ, изготовляются протоколы, которые подписываются Предсѣдателемъ или пред-

сѣдательствующимъ, членами и скрѣпляются письмоводителемъ.

§ 21.

Члены Совѣта дѣлаютъ свои предложенія или заявленія письменно Предсѣдателю или предсѣдательствующему, или устно во время засѣданія, которыя въ послѣднемъ случаѣ заносятся въ протоколъ. Эти заявленія обсуждаются тотчасъ же или отлагаются до слѣдующаго засѣданія, но въ присутствіи сдѣлавшаго заявленіе.

§ 22.

Присутствующій въ засѣданіи членъ не въ правѣ подъ какимъ-либо предлогомъ отказываться отъ подачи своего голоса по обсуждаемымъ въ засѣданіи дѣламъ.

§ 23.

Въ засѣданіи Совѣтовъ не могутъ обсуждаться вопросы по дѣламъ, не входящимъ и не относящимся къ управленію собственно церковнымъ имуществомъ и относящимся къ нему дѣламъ, согласно § 1-му Высочайше утвержденныхъ Правилъ 1883 года.

Общее собраніе прихожанъ.

§ 24.

Общія собранія прихожанъ созываются церковными Совѣтами ежегодно, одинъ разъ, не позже апрѣля мѣсяца или начала мая, для избранія членовъ и кандидатовъ, а равно и ктиторовъ церковныхъ.

Примѣчаніе. Въ случаѣ смерти Попечителя столичныхъ церквей и Предсѣдателя церковныхъ столичныхъ Совѣтовъ созывается экстренное собраніе прихожанъ, согласно примѣчанію къ § 2-му Высочайше утвержденныхъ Правиль.

§ 25.

Избраніе въ упомянутыя въ § 24 званія лицъ производится по истеченіи указанныхъ Высочайше утвержденными Правилами сроковъ.

§ 26.

Приглашеніе въ общее собраніе, съ указаніемъ дня и мѣста для выборовъ, производится троекратнымъ, въ воскресные дни, объявленіемъ въ церкви послѣ богослуженія, причемъ третье объявленіе имѣеть быть за недѣлю до назначеннаго дня общаго собранія.

§ 27.

О времени и мѣстѣ общаго собранія Попечитель церквей извѣщаетъ Г-на Градоначальника, Г-на Оберъ-Полиціймейстера и участковыхъ приставовъ.

§ 28.

До общаго собранія церковные Совѣты изготовляютъ въ алфавитномъ порядкѣ на русскомъ и армянскомъ языкахъ списки имѣющихъ право голоса прихожанъ, записавшихся въ адресную книгу, обозначивъ имя, отечество, фамилію и прочія свѣдѣнія согласно рубрикамъ въ книгѣ.

Списки эти утверждаются Совѣтами и, по печатаніи, разсылаются по адресамъ къ прихожанамъ. Въмѣстѣ съ означенными списками рассылаются прихожанамъ и печатныя извѣщенія о

времени и мѣстѣ общаго собранія; таковыя извѣщенія служатъ и входными билетами въ общее собраніе.

Примѣчаніе. Неполучившіе печатнаго извѣщенія допускаются въ общее собраніе въ томъ только случаѣ, если правоспособность лица отмѣчена въ адресной книгѣ и утверждена Совѣтомъ.

§ 29.

Число присутствующихъ на общемъ собраніи опредѣляется числомъ представленныхъ входныхъ билетовъ.

§ 30.

При входѣ въ собраніе каждому прихожанину выдается по одному бланку для записыванія имени и фамиліи предлагаемыхъ ими къ избранію лицъ.

§ 31.

Церковныя Совѣты въ опредѣленіи правоспособности прихожанъ къ участію въ общихъ собраніяхъ руководствуются § 4-мъ Высочайше утвержденныхъ Правилъ 1883 года и разъясненіями къ нимъ Министерства Внутреннихъ Дѣлъ.

§ 32.

Совѣтъ наблюдаетъ за сохраненіемъ законнаго порядка въ общемъ собраніи (согласно съ министерскимъ разъясненіемъ 29-го Марта 1885 г. за № 1460 п. 4). По этому присутствіе во все время общаго собранія предсѣдателя или предсѣдательствующаго Совѣта и не менѣе двухъ его членовъ есть необходимое условіе признанія общаго собранія состоявшимся и законнымъ.

§ 33.

Въ назначенный день и часъ собраніе открывается Попечителемъ столичныхъ армянскихъ

церквей, который и председательствует въ общемъ собраніи. Если Попечитель по какимъ либо причинамъ не можетъ председательствовать въ общемъ собраніи, то председательствующій Собрѣта открываетъ собраніе и предлагаетъ ему выбрать председательствующаго въ этомъ собраніи.

§ 34.

Обязанности письмоводителя общаго собранія исполняетъ письмоводитель Церковныхъ Собрѣтовъ.

§ 35.

По открытіи общаго собранія, Попечитель столичныхъ церквей или выбранный председательствующій, объявляя о выбывающихъ членахъ Собрѣта, кандидатахъ и ктиторгахъ, объявляетъ, что выбывающіе могутъ вновь быть выбраны и приглашаетъ собраніе приступить къ повѣркѣ числа явившихся прихожанъ (§ 29) и затѣмъ къ выбору въ указанномъ въ § 37 порядкѣ.

§ 36.

По опредѣленіи числа присутствующихъ прихожанъ, Попечитель или председательствующій приказываетъ прекратить доступъ въ собраніе опоздавшихъ.

§ 37.

По провереннымъ количествамъ выданныхъ и представленныхъ прихожанами бланковъ, составляется списокъ лицъ, подлежащихъ избранію баллотированіемъ шарами. По освидѣтельствованіи и установленіи лициковъ съ именемъ и фамиліею кандидатовъ, въ порядкѣ по числу наиболѣе полученныхъ голосовъ, вызываются председателемъ

избиратели, которые, получая у каждого ящика по одному шару, опускают оный въ то или другое отдѣленіе ящика («за» или «противъ»). У каждаго ящика должно находиться столько шаровъ, сколько явилось на собраніе прихожанъ, и шаръ, взятый прихожаниномъ у одного ящика, долженъ опускаться въ тотъ же ящикъ; но никоимъ образомъ не допускается, чтобы взятые шары у нѣсколькихъ ящиковъ опускались бы въ одинъ ящикъ. По окончаніи баллотировки приглашаются трое изъ присутствующихъ прихожанъ для проверки и записыванія полученныхъ результатовъ; счетъ же шаровъ производить самъ Предѣдатель общаго собранія въ виду всего собранія.

Число избирательныхъ и неизбирательныхъ въ каждомъ ящикѣ шаровъ не должно превышать числа наличныхъ избирателей: въ противномъ случаѣ выбранный подлежитъ перебаллотированію.

Примечаніе. Если бы нашлся впоследствии болѣе удобный способъ баллотировки, то общее собраніе можетъ его принять для выборовъ.

§ 38.

Избранными признаются получившіе большинство голосовъ, которое исчисляется по отношенію голосовъ, утвердительныхъ къ общему числу присутствующихъ въ собраніи прихожанъ.

§ 39.

Если избраннымъ окажется прихожанинъ, отсутствующій въ общемъ собраніи, то, на случай его отказа, долженъ быть избранъ на его мѣсто кандидатъ, присутствующій въ собраніи.

§ 40.

Не присутствовавший въ общемъ собраніи, но выбранный въ общемъ собраніи, долженъ въ теченіе семи дней сообщить предѣдателью Церковнаго Совѣта о своемъ согласіи или несогласіи на совершившееся въ пользу его избраніе; несообщеніе же будетъ считаться отказомъ.

§ 41.

Постановленія общаго собранія, по отношенію порядка и производства выборовъ, записываются въ протоколъ и подписываются Предѣдателемъ общаго собранія, членами Совѣта и желающими подписаться прихожанами, присутствующими на общемъ собраніи.

§ 42.

Такъ какъ общія собранія собираются лишь для избранія должностныхъ лицъ, то предѣдательствующему въ общемъ собраніи вмѣняется въ обязанность не допускать обсужденія вопросовъ, не касающихся выборовъ. Несоблюденіе сего влечетъ за собою признаніе собранія незаконнымъ, не состоявшимся и могущіе въ немъ быть произведенными выборы недействительными (см. минист. разъясн. 23 Мая 1888 г., за № 2681).

§ 43.

При нарушеніи членами общаго собранія порядка и при безуспѣшности возстановить оный, Предѣдатель обязанъ закрыть собраніе, хотя бы выборы не были произведены.

§ 44.

Совѣтъ, въ случаѣ несостоявшагося собранія, назначаетъ, съ соблюденіемъ порядка, предусмо-

трѣннаго въ § 26 Инструкціи, другое собраніе. Если и въ другой разъ выборы не состоятся, то Совѣтъ представляетъ о томъ черезъ Попечителя на благоусмотрѣніе Епархіальнаго Начальника, ожидая его распоряженій.

§ 45.

Замѣчанія на допущенныя въ общемъ собраніи неправильности могутъ быть указаны церковнымъ Совѣтомъ въ теченіе восьми дней по совершеніи выборовъ.

Совѣтъ, разсмотрѣвъ означенныя замѣчанія, представляетъ ихъ чрезъ Попечителя Епархіальному Начальнику съ своимъ заключеніемъ.

§ 46.

Попечитель церквей, получивъ отъ Совѣта протоколь общаго собранія съ заключеніемъ Совѣта о правильности выборовъ, представляетъ на утвержденіе Епархіальнаго Начальника избранныхъ лицъ, которые вступаютъ въ исправленіе своихъ обязанностей лишь по ихъ утвержденіи, о чемъ извѣщаются Попечителемъ.

§ 47.

Если прихожане считаютъ нужнымъ для пользы управленія церковными имуществами сдѣлать какія либо предложенія или заявленія, то таковыя представляются церковнымъ Совѣтамъ виѣ общаго собранія и письменно. Если эти письменныя предложенія подписаны не менѣе 30 прихожанами, имѣющими правоспособность, Совѣты о своемъ заключеніи на оныя сообщаютъ имъ чрезъ указаннаго отъ нихъ уполномоченнаго, и копію такого состоявшагося заключенія Совѣта предстаетъ

ляютъ Епархіальному Начальнику для свѣдѣнія и надлежащаго усмотрѣнія.

Отчетность.

§ 48.

Церковные Совѣты ведутъ книги и счета такъ, чтобы они во всякое время содержали полныя и точныя свѣдѣнія о наличныхъ капиталахъ, о приходѣ и расходѣ денегъ по управленію церковными имуществами и о состояніи недвижимаго и движимаго церковнаго имущества.

§ 49.

За каждый мѣсяць, не позже 12-го числа, Совѣты разсматриваютъ балансъ по состоянію счетовъ, провѣряютъ наличность кассы и удостоверяютъ таковой балансъ своими подписями.

§ 50.

За каждый мѣсяць, не позже 4-го числа наступающаго мѣсяца, церковный ктиторъ, управляющій домами и смотритель кладбищенской церкви и дома при ней представляютъ все подробныя свѣдѣнія о поступившихъ у нихъ за мѣсяць сборахъ и произведенныхъ ими разрѣшенныхъ Совѣтомъ расходахъ съ оправдательными документами. Письмоводитель все эти свѣдѣнія провѣряетъ, группируетъ, заноситъ въ подлежащія книги и представляетъ, вмѣстѣ съ балансомъ за отчетный мѣсяць, Совѣту на разсмотрѣніе и утвержденіе.

§ 51.

Все поступающее за отчетный мѣсяць сборы черезъ старосту и смотрителя кладбищенской

церкви въ городской и кладбищенской церквахъ и домахъ, передаются подъ росписку управляющимъ церковными домами, а сіи послѣдніе вносятъ переданныя имъ суммы немедленно на текущій счетъ, вмѣстѣ съ полученными съ квартиръ деньгами въ продолженіе мѣсяца и по мѣрѣ полученія, въ назначенный Совѣтомъ банкъ.

Изъ сборовъ, получаемыхъ церквами за совершеніе обрядовъ крещенія, вѣнчанія, погребенія и панихидъ по усопшимъ, Совѣты, по существующему во всѣхъ армяно-григоріанскихъ церквахъ порядку, должны, по истеченіи каждаго мѣсяца, чрезъ мѣстныя духовныя правленія, отсылать въ консисторію своей епархіи половинную часть этихъ сборовъ.

Затѣмъ всякіе сборы добровольныхъ пожертвованій *въ церквѣ*, но въ пользу ихъ, по особымъ книгамъ, могутъ быть производимы, но не иначе какъ съ разрѣшенія подлежащаго начальства, согласно 1014 ст. части I тома XI Св. Зак. изд. 1857 года.

§ 52.

Безъ разрѣшенія Совѣта управляющіе домами не въ правѣ подъ какимъ либо предлогомъ хранить у себя поступившія къ нимъ деньги съ квартиръ либо изъ другихъ источниковъ дохода.

§ 53.

Всѣ счета, по которымъ подлежитъ произвести платежи, представляются къ 20-му числу каждаго мѣсяца въ Совѣтъ ктиторомъ, управляющимъ домами и смотрителемъ кладбищенской церкви, удостоверяемые надлежащими подписями въ дѣйствительности поступленія къ нимъ указанныхъ въ счетахъ предметовъ или производства работъ.

§ 54.

По упомянутымъ въ § 53 счетамъ письмоводитель Совѣта составляетъ платежные листы, которые при особомъ спискѣ представляетъ не позже 25-го числа каждаго мѣсяца въ засѣданіе Совѣта на утвержденіе членовъ. Къ этому же числу мѣсяца представляются и требовательныя вѣдомости на выдачу жалованья духовенству и служащимъ. Платежные листы помѣщаются Предсѣдателемъ съ показаніемъ на нихъ № чека и подписаніемъ на каждомъ слова «выдать», и за выдачею по онымъ, съ роспискою на нихъ же получения, присообщаются къ документамъ церковнаго Совѣта.

§ 55.

Никакой расходъ не можетъ быть произведенъ безъ разрѣшенія Совѣта, за исключеніемъ мелочныхъ расходовъ, на которые Совѣтъ выдаетъ опредѣленныя суммы авансомъ.

§ 56.

Служащіе, получившіе авансы на мелкіе расходы, обязаны, по окончаніи ихъ, представить Совѣту подробный отчетъ произведеннымъ расходамъ съ оправдательными документами. По повѣркѣ, Совѣтъ, если нужно, вновь разрѣшаетъ выдачу авансовъ.

§ 57.

Платежи по расходамъ, утвержденнымъ Совѣтами, по контрактамъ, условіямъ и протоколамъ, разрѣшаются по платежнымъ листамъ Предсѣдателемъ за скрѣпою письмоводителя. При каждомъ

платежномъ листѣ должны быть приложены удостовѣренные счета въ надлежащемъ порядкѣ въ томъ, что поставка, подрядъ или другая работа дѣйствительно исполнены. Платежные же листы по остальнымъ выдачамъ или расходамъ, разрѣшаемымъ Совѣтомъ, подписываются для выдачи по нимъ присутствующими членами въ Совѣтѣ.

§ 58.

На производство платежей по платежнымъ листамъ Совѣтъ всякій разъ разрѣшаетъ выдачу управляющимъ домами чека на получение съ текущаго счета денегъ. Изъ вырученныхъ же денегъ со свѣчей, другихъ предметовъ и со сборовъ въ церкви не дозволяется производить платежей, хотя и разрѣшенныхъ Совѣтомъ, для которыхъ дается или авансъ или отдѣльный чекъ.

§ 59.

Отчетный годъ считается съ 1-го января.

§ 60.

Годовой отчетъ по управленію церковными имуществами долженъ заключать въ себѣ слѣдующія главные статьи:

1) *По приходу:*

а) Приходъ по городскимъ и кладбищенскимъ церквамъ, какъ-то: прибыль отъ продажи свѣчей, освѣщенія церкви во время браковъ, отпѣванія, отъ употребленія церковныхъ покрововъ на гробѣ, панихидъ на дому и въ церкви и за купель при крещеніи. б) Приходъ по городскому дому: съ отдачи квартиръ, магазиновъ при домахъ и другихъ помѣщеній, независимыхъ отъ квартиръ; съ продажи пришедшихъ въ ветхость предметовъ

при домахъ; съ полученія процентовъ съ церковныхъ капиталовъ и съ суммъ, лежащихъ на текущемъ церковномъ счетѣ, и съ разныхъ случайныхъ по хозяйству мелкихъ доходовъ.

2) *По расходамъ:*

а) По городскимъ и кладбищенскимъ церквамъ, какъ-то: содержаніе духовныхъ правленій, духовенства и служащихъ при церквахъ, пособія вдовамъ ихъ, застрахованіе, отопленіе церкви, освѣщеніе, ремонтъ церкви, утвари церковной и другіе мелкіе расходы. б) По городскимъ и кладбищенскимъ домамъ: содержаніе, пособія и награды служащимъ и инымъ; страхованіе, отопленіе, освѣщеніе, водоснабженіе, ремонтное содержаніе газа и водопроводовъ, ремонтъ домовъ и мостовыхъ; уплата государственнаго налога и общиннаго сбора, чистка дымовыхъ трубъ, вывозка нечистотъ и мусора, канцелярскія принадлежности Советовъ и мелкіе непредвидѣнные расходы. в) Общіе расходы: стипендіаты такъ называемые «церковные» въ Лазаревскомъ институтѣ, участіе Совета петербургскаго въ пособіи нѣкоторымъ школамъ, пособія учащимся въ С.-Петербургѣ и пособія бѣднымъ, прѣзжающимъ въ столицу и на отправку ихъ и другихъ больныхъ на родину, погребеніе немущихъ, умирающихъ въ госпиталяхъ.

3) Затѣмъ при отчетѣ (въ балансѣ) должны быть показаны: *по активу:*

а) Счетъ кассы, т. е. остатокъ наличныхъ денегъ къ 1-му января слѣдующаго года. б) Счетъ текущихъ счетовъ. в) Опись процентныхъ церковныхъ бумагъ (со стоимостью бумагъ по послѣднему, до заключенія счетовъ, курсу и по церковнымъ книгамъ) съ показаніемъ нарицательныхъ цѣнъ. г) Счетъ недвижимыхъ имуществъ, стоимость

каждаго отдѣльнаго строенія, за отчисленіемъ 2⁰/₀ погашенія. д) Счетъ движимыхъ имуществъ со стоимостью оныхъ, за отчисленіемъ ежегодно 10⁰/₀ погашенія. е) Счетъ разныхъ должниковъ, учреждений и лицъ. ж) Счетъ или опись залоговъ, удержанныхъ съ подрядчиковъ или поставщиковъ процентными бумагами или наличными деньгами, и з) Опись оставшихся къ 1-му января наступающаго года дровъ, свѣчей, деревяннаго масла, бланковъ писчей бумаги и проч. *По пассиву:* а) Счетъ церковныхъ капиталовъ, съ присоединеніемъ прибыли отъ истекшаго года. б) Счетъ вѣчныхъ вкладовъ, внесенныхъ равными лицами, съ назначеніемъ по ихъ духовнымъ завѣщаніямъ. в) Счетъ разнымъ кредиторамъ, т. е. суммамъ, числящимся за церквами, учреждениямъ кредитнымъ и лицамъ невыплаченныхъ имъ по счетамъ денегъ за отчетный годъ, или невыданнаго духовенству за отчетный годъ жалованья, равно и служащимъ; счетъ также суммамъ, внесеннымъ жильцами за наступающій годъ, и г) Счетъ прибылей и убытковъ (суммъ дѣйствительной прибыли за отчетный годъ).

§ 61.

Въ годовыхъ балансахъ неблагонадежные долги должны быть показываемы въ примѣрныхъ цифрахъ, а стоимость принадлежащихъ церквамъ процентныхъ бумагъ показывать не свыше той цѣны, по которой онѣ приобрѣтены.

Дѣлопроизводство.

§ 62.

Все входящее въ Совѣтъ бумаги, по вскрытіи или пріемѣ ихъ, помѣчаются посьмоводителемъ съ

обозначеніемъ года, мѣсяца, дня приѣма и номера по порядку.

§ 63.

Полученныя бумаги вносятся въ журналъ входящихъ бумагъ, въ которомъ излагается вкратцѣ содержаніе каждой бумаги, съ означеніемъ года, мѣсяца, дня, номера, мѣста или лица, отъ котораго получена, по порядку вступленія; въ журналъ вносятся и номера исходящихъ бумагъ.

§ 64.

Входящія бумаги, по запискѣ въ журналъ (§ 63) представляются Предсѣдателю Совѣтовъ, который дѣлаетъ на нихъ помѣтки.

§ 65.

По разсмотрѣніи Предсѣдателемъ входящихъ бумагъ и нужныхъ по нимъ справокъ или объясненій, составляется докладной реестръ.

§ 66.

Докладной реестръ долженъ содержать въ себѣ содержаніе бумагъ, справки и объясненіе дѣла, не обсужденнаго въ предыдущемъ засѣданіи. Весныя же предложенія членовъ вносятся въ докладной реестръ во время засѣданія.

§ 67.

Словесныя прошенія постороннихъ лицъ выслушиваются въ засѣданіи Совѣта и тутъ же вносятся въ докладной реестръ для обсужденія.

§ 68.

По приготовленіи докладнаго реестра, онъ вносится для разрѣшенія въ предстоящее засѣданіе Совѣта.

§ 69.

Постановленіе Совѣта по каждому дѣлу помѣчается Предсѣдателемъ вкратцѣ во время засѣданія на докладномъ реестрѣ въ графѣ «резолуція Совѣта».

§ 70.

Докладъ состоитъ въ чтеніи и разборѣ дѣла, причемъ докладывающій, въ случаяхъ, требующихъ поясненій, излагаетъ ихъ словесно.

§ 71.

По мѣрѣ обсужденія и разбора дѣлъ по докладному реестру, составляется протоколъ, въ которомъ выставляются: число засѣданій, присутствовавшіе члены, содержаніе дѣлъ, рѣшенія и голоса «за» или «противъ».

§ 72.

Протоколъ готовится во время засѣданія; при невозможности исполнить оный по мѣрѣ слушанія дѣлъ, онъ готовится послѣ, и вчернѣ высылается членамъ для просмотра; въ слѣдующее же засѣданіе прочитывается и подписывается членами Совѣта.

§ 73.

Если протоколъ не составленъ во время засѣданій, то, въ случаѣ неотложности нѣкоторыхъ дѣлъ къ немедленному исполненію, таковыя дѣла, рѣшенныя Совѣтомъ, подписываются членами на докладномъ реестрѣ.

§ 74.

Члены Совѣта не имѣютъ права въ присланныхъ имъ для просмотра протоколахъ прошедшаго

засѣданія измѣнять высказанныя ими мнѣнія; если же кто либо находитъ, что его мнѣніе неточно передано письмоводителемъ, то въ будущемъ засѣданіи имѣеть право требовать болѣе точнаго изложенія, каковое требованіе, въ случаѣ разногласія членовъ, рѣшается по большинству.

§ 75.

Въ протоколахъ для подписи не допускается подчистки или поправки; если же, по необходимости, таковыя сдѣланы, то въ концѣ протокола, до подписи, должны быть оговорены.

§ 76.

Протоколы пишутся по пунктамъ и съ возможно большею ясностью.

§ 77.

По подписаніи членами протоколовъ, слѣдуетъ, по содержанію въ оныхъ рѣшеній постановленій, исполнить все содержащееся въ протоколахъ и объявить кому слѣдуетъ официально письменно.

§ 78.

Исходящія бумаги изготовляются письмоводителемъ Совѣта на основаніи протокола, или докладнаго реестра (§ 73), подписаннаго членами, и должны быть изложены ясно и содержать все нужныя свѣдѣнія, до дѣла относящіяся; на нихъ выставляется и № по порядку. Исходящія бумаги подписываются Предсѣдателемъ и скрѣпляются письмоводителемъ.

§ 79.

Исходящія бумаги до отсылки ихъ по принадлежности, вносятся въ исходящій журналъ съ

означеніемъ №, числа, мѣсяца, года и лица, къ которому посылаются. Сверхъ сего, вкратцѣ излагается содержаніе и № протокола, на основаніи котораго она составлена. Копіи съ исходящихъ бумагъ (посредствомъ прессовальной книги) сохраняются при дѣлахъ Совѣтовъ.

§ 80.

Исходящія, отсылаемыя по адресу, бумаги должны быть въ пакетахъ, запечатанныхъ печатью Совѣтовъ и доставляемы по разсылной книгѣ.

§ 81.

Журналы входящихъ и исходящихъ бумагъ могутъ быть въ одной и той же книгѣ, на лѣвой сторонѣ которой записывать входящія, а на правой исходящія бумаги.

§ 82.

Для бумагъ однороднаго содержанія, какъ напримѣръ: прошеній учащихся и другихъ о пособіяхъ ежемѣсячныхъ или единовременныхъ, долженъ быть одинъ столпъ и подъ однимъ номеромъ.

§ 83.

При каждомъ дѣлѣ (въ столпѣ) должна быть опись находящихся въ ономъ бумагъ, входящихъ и исходящихъ, приложений, названіе лицъ и мѣсть, отъ которыхъ получены или къ кому посланы бумаги. На обложкѣ столпа означается названіе дѣла, номеръ и время начала и окончанія онаго и количество листовъ въ немъ.

§ 84.

Все дѣла, документы и протоколы засѣданій Совѣтовъ хранятся въ помѣщеніи Совѣтовъ подъ

отвѣтственности писмоводителя за цѣлость оныхъ.

§ 85.

Подлинныя протоколы засѣданій Совѣтовъ, документы, кассовыя и счетныя книги не подлежатъ выдачѣ кому либо изъ членовъ на домъ, но могутъ быть разсматриваемы въ помѣщеніи Совѣта. Если бы встрѣтилась кому либо изъ членовъ, въ интересахъ церковныхъ имуществъ, надобность долгаго разсмотрѣнія и соображенія какаго либо дѣла или документа, то писмоводитель дѣлаетъ съ нихъ частную копію (съ протоколовъ или прочихъ нужныхъ бумагъ) и выдаетъ просившему члену.

§ 86.

Для приведенія въ извѣстность числа прихожанъ въ столицахъ и для составленія за каждый годъ предъ общимъ собраніемъ точнаго списка оныхъ, а равно о тѣхъ, которые пользуются правомъ голоса (§ 4 Высочайше утвержденныхъ Правилъ 1883 года), подлежащіе церковные Совѣты обязаны завести въ означенныхъ столичныхъ церквахъ алфавитныя адресныя книги, пронумерованныя, прошнурованныя, пронумерованныя и печатью Совѣтовъ скрѣпленныя. Адресныя книги должны заключать въ себѣ слѣдующія графы: 1) фамилію, имя и отчество прихожанъ; 2) годъ рожденія; 3) мѣсто рожденія; 4) званіе и родъ занятій; 5) годъ прибытія въ столицу; 6) мѣсто жительства въ оныхъ или внѣ столицъ (за городомъ или окрестностяхъ его); въ такомъ случаѣ означить и мѣстность и мѣсто жительства, входяція въ раіонъ приходовъ столичныхъ армяно-григоріанскихъ церквей.

§ 87.

Для пополненія прихожанами или измѣненія ихъ адресовъ, о мѣстѣ нахожденія адресной книги должно быть вывѣшено на входныхъ церковныхъ дверяхъ свѣдѣнiе.

Ревизионная комиссія.

§ 88.

Епархіальный Начальникъ для провѣрки годоваго отчета, а также и церковныхъ имуществъ и суммъ назначаетъ изъ числа прихожанъ каждой столичной церкви по одному предсѣдателю и по два члена ревизионной комиссіи. О назначенныхъ имъ лицахъ Епархіальный Начальникъ даетъ знать Совѣтамъ по возможности не позже 1-го января слѣдующаго за отчетнымъ года.

Примѣчаніе. Званіе члена совѣта не совмѣстимо съ званіемъ предсѣдателя или члена ревизионной комиссіи.

§ 89.

Ревизионныя комиссіи провѣряютъ годовые отчеты Совѣтовъ по книгамъ и документамъ ихъ и, въ случаѣ надобности, обращаются къ протоколамъ засѣданій Совѣтовъ и получаютъ личныя разъясненія отъ того члена Совѣта, который для этой цѣли уполномоченъ будетъ Совѣтомъ.

§ 90.

Ревизионныя комиссіи составляютъ подробный журналъ, который и представляется Епархіальному Начальнику, вмѣстѣ съ отчетомъ, черезъ Попечителя, Совѣту же сообщается копія съ оного.

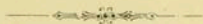
Согласно § 7 Высочайше утвержденных Правилъ объ управленіи имуществами армяно-григоріанскихъ церквей въ С.-Петербургѣ и Москвѣ (ноября 18-го 1883 г.), инструкцію сію, составленную по соглашенію съ Высокопреосвященнымъ Начальникомъ Нахичевано-Бессарабской Епархіи, Архіепископомъ Григоріемъ, Попечителемъ столичныхъ армяно-григоріанскихъ церквей и Предсѣдателемъ столичныхъ церковныхъ Советовъ, Генераль-Маіоромъ Княземъ Семеномъ Давыдовичемъ Абамелекъ-Лазаревымъ, въ С.-Петербургѣ, Августа 21-го 1887 года и утвержденную Начальникомъ Нахичевано-Бессарабской Епархіи, Архіепископомъ Григоріемъ 28 сентября 1887 года, и, по предварительному соглашенію съ Епархіальнымъ Начальникомъ, мною измѣненную и дополненную октября 20-го дня 1888 года, нынѣ также по предварительному же соглашенію съ Его Высокопреосвященствомъ Начальникомъ Нахичевано-Бессарабской Епархіи, Архіепископомъ Нерсесомъ, вновь измѣнилъ и дополнилъ. Мая «29» дня 1901 года. Попечитель Столичныхъ Армянскихъ церквей Князь Абамелекъ-Лазаревъ.

Настоящую инструкцію, составленную Его Сіятельствомъ, Господиномъ Попечителемъ С.-Петербургскихъ и Московскихъ армяно-григоріанскихъ церквей, Княземъ Семеномъ Давыдовичемъ Абамелекъ-Лазаревымъ, по предварительному съ Начальникомъ Нахичевано-Бессарабской армяно-григоріанской Епархіи, Архіепископомъ Григоріемъ соглашенію, на снованіи § 7 Высочайше 18-го ноября 1883 года утвержденных Правилъ, и 28 сентября 1887 года Его Высокопреосвященствомъ утвержденную, и затѣмъ, по предварительномъ же соглашеніи съ Епархіальнымъ Начальникомъ, из-

мѣненную и дополненную, Его Сіятельствомъ Господиномъ Попечителемъ столичныхъ армянскихъ церквей Княземъ Семеномъ Семеновичемъ Абамелекъ-Лазаревымъ, 20 октября 1888 года и въ настоящее время, по предварительномъ же соглашеніи со мной, Его Сіятельствомъ вновь измѣненную и дополненную;—симъ для надлежащаго руководства подписью моею съ приложеніемъ именной печати утверждаю. Мая «29» дня 1901 года. № 186.

Печать Начальника Нахичевано-Бессарабской армяно-григоріанской Епархіи.

Архіепископъ ПЕРСЕСЬ.



Разъясненія Министерства Внутреннихъ Дѣлъ къ Высочайше утвержденнымъ правиламъ объ управленіи имуществами столичныхъ армянскихъ церквей, изложенныя въ отношеніяхъ на имя Г. Попечителя столичныхъ Армянскихъ церквей.

Отношеніе отъ 23 Марта 1887 г. за № 1381.

На основаніи п. 7 Высочайше утвержденныхъ 31 Января 1841 г. правилъ, управленіе имуществами столичныхъ армяно-григоріанскихъ церквей, а также избраніе для нихъ священнослужителей и причта, предоставлено Попечителю означенныхъ церквей, по предварительномъ сношеніи съ епархіальнымъ начальствомъ. Таковое право не могло быть отмѣнено позднѣйшимъ закономъ 18 Ноября 1883 г., которымъ измѣненъ лишь порядокъ управленія церковными имуществами, причемъ вопросъ объ избраніи священнослужителей не подлежалъ разсмотрѣнію.

Принимая во вниманіе, что на основаніи ст. 72 Осн. Гос. Зак. т. I, ч. I, законъ сохраняетъ свое дѣйствіе, доколѣ не будетъ отмѣненъ силою новаго закона, правила 31 Января 1841 г. относительно избранія священнослужителей и причта не должны считаться отмѣненными.

Отношеніе 13 Мая 1887 г. за № 2146.

Принимая въ соображеніе 1) что правила 18 Ноября 1883 г. касаются лишь порядка управленія церковными имуществами; 2) что для завѣ-

дыванія оними общія собранія прихожанъ только избирають лицъ, указанныхъ въ ст. 4 и 8 этихъ правилъ и 3) что кругъ обязанностей Совѣтовъ по управленію церковными имуществами и ближайшій распорядокъ ихъ дѣлопроизводства опредѣляются по соглашенію Попечителя столичныхъ церквей съ Епархіальнымъ Начальствомъ (ст. 7), устраненіе вопросовъ, неподлежащихъ по закону обсужденію церковныхъ совѣтовъ и общихъ собраній прихожанъ, лежитъ на обязанности Попечителя.

Отношеніе отъ 23 Мая 1888 г. за № 2681.

По разсмотрѣніи вопросовъ, представленныхъ Попечителемъ столичныхъ армянскихъ церквей 13 Мая 1888 г. за № 10. Министерство Внутреннихъ Дѣлъ остановилось на слѣдующихъ соображеніяхъ:

Общее собраніе прихожанъ петербургскихъ армянскихъ церквей, состоявшееся 8 Мая 1888 г., по точному смыслу 4 и 8 ст. Высочайше утвержденныхъ 18 Ноября 1883 г. правилъ объ управленіи имуществами столичныхъ армянскихъ церквей, должно было ограничиться избраніемъ должностныхъ лицъ, указанныхъ въ означенныхъ статьяхъ, но таковое собраніе превысило свои права, позволивъ себѣ войти въ обсужденіе вопросовъ, неподлежащихъ его разсмотрѣнію. Послѣдствіемъ сего было то, что означенное собраніе не избрало втораго кандидата къ члену церковнаго совѣта, какое избраніе составляло прямую обязанность этого собранія.

Вслѣдствіе сего, признавая всѣ постановленія этого собранія и состояшіеся въ ономъ выборы незаконными и недѣйствительными, Министерство на-

ходить необходимымъ вновь созвать общее собраніе прихожанъ, предоставляя Предсѣдателю онаго принимать нужныя мѣры къ охраненію законнаго порядка въ новомъ собраніи отъ какихъ-бы то ни было нарушеній.

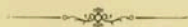
Отношеніе отъ 13 Ноября 1888 г. за № 5876.

Принимая во вниманіе 1) что, на основаніи ст. 1044, ч. 1 т. XI Св. зак., по прод. 1886 г., право сношенія съ правительственными мѣстами и лицами предоставлено Попечителю, какъ Предсѣдателю церковныхъ совѣтовъ, 2) что, въ силу ст. 1037 того-же прод. Св. Зак., при отсутствіи или болѣзни Предсѣдателя, мѣсто его занимаетъ въ каждомъ изъ Совѣтовъ одинъ изъ членовъ подлежащаго Совѣта, по выбору Предсѣдателя, и 3) что уполномоченныя такимъ образомъ лица могутъ дѣйствовать лишь въ предѣлахъ даннаго имъ полномочія,—право сношенія съ правительственными мѣстами и лицами принадлежитъ только Попечителю, за исключеніемъ лишь тѣхъ случаевъ, когда послѣдній сочтетъ нужнымъ уполномочить назначеннаго имъ Предсѣдательствующаго сноситься съ полиціею по экстренной надобности, когда промедленіе можетъ быть сопряжено съ значительными неудобствами.

Отношеніе отъ 28 Февраля 1889 г. за № 646.

Принимая во вниманіе 1) что, на основаніи п. 6. § I Высочайше утвержденнаго 14 Апрѣля 1868 г. Положенія Кавказскаго Комитета, о передачѣ Лазаревскаго Института въ вѣдѣніе Министерства Народнаго Просвѣщенія, оставлено неприкосновен-

нымъ число существовавшихъ въ Институтѣ стипендій для бѣдныхъ армянъ; 2) что, по силѣ § 16 Высочайше утвержденного 16 Декабря 1872 г. Устава означеннаго Института, почетный Попечитель оного пользуется правомъ назначать дѣтей бѣдныхъ армянъ, для воспитанія въ Институтѣ; 3) что означенныя узаконенія впослѣдствіи не были отмѣнены правилами 18 Ноября 1883 г. о коллегіальномъ завѣдываніи имуществами столичныхъ армянскихъ церквей и 4) что расходы изъ церковныхъ суммъ на упомянутыя стипендіи производятся согласно Высочайше утверждаемымъ сметамъ Министерства Народнаго Просвѣщенія, — Министерство Внутреннихъ Дѣлъ, согласно заключенію Министра Народнаго Просвѣщенія, нашло, что отпускъ денегъ изъ доходовъ столичныхъ армянскихъ церквей на содержаніе церковныхъ стипендіатовъ Лазаревскаго Института безусловно обязательна, а право назначенія сихъ стипендіатовъ принадлежитъ почетному Попечителю сего заведенія.



Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 28 Сентября, 1901 г.

«Пушкинская Скоропечатня», Лештуковъ, 4.

